

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 11a

INSERTIUNILE

se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Unirea noastră.

De Octavian Goga.

Sibiu, 9 Decemvrie.

Strângerea rândurilor în fața primejdiei comune, încetarea hărțuierilor lăuntrice în clipa când se ivește dușmanul din afară, e o operație elementară de strategie politică. Nu se va mira nimeni deci, dacă în astfel de vremuri grele ca cele de astăzi, când evenimente excepționale pot pune în cumpănă însași existența neamului românesc, vede răsărind în aceste coloane o seamă de nume cari până mai deunăzi nu făceau parte din cercul simpatizilor acestui organ de publicitate. Nu se va mira, fiindcă va înțelege că unirea tuturor elementelor de muncă și închegarea lor într-o singură tabără în aceste zile epocale e un act politic de însemnătate pentru întărirea neamului nostru.

Iată-ne deci apropiindu-ne acum cu toții, disciplinându-ne pornirile, ascultând îndrumarea hotărâtoare a idealului nostru politic. În fața unei isbucniri de flacără orbitoare, luminările răzlețe trebuiesc stânse, căci nu mai au rost. Patimile mărunte amuțesc în ciasul unei hotărâri supreme. De aceia venim acum cu toții să ne înfrățim energiile sub acelaș steag. Toți cari ne-am certat și ne-am hulit până alaltăieri, ne înșiruim azi alături, fiindcă ne chiamă acelaș ideal. Ce-a fost până ieri, felul cum ni s'a pornit vrajba, tainele de culise, loviturile de câmp deschis, toată desfășurarea frământărilor interne mai proaspete nu e treaba noastră s'o judecăm acum. În căutarea unor soluții pentru binele

mulțimii am ajuns la opinii potrivnice și din încrucișarea lor s'a iscat o trecătoare volbură de patimi. Ca în orice harță cu toții am împărțit și-am primit lovituri, că totdeauna au fost de amândouă părțile ciocniri și frumoase și detestabile. În orice caz nu e acum timpul potrivit să le punem la cântar. Adevărul e, că din împărțiți ce eram, azi ne-am închegat într'un singur bloc care n'are vreme să privească decât înainte. Tot ce e în urma noastră, atacuri, jigniri, nedreptăți, astăzi nu se simte fiindcă în avântul luptei amorsește durerea ranelor închise. Iar cât privește faptele noastre din trecut, ele sunt săvârșite și nu se mai pot schimba, rămâne ca cei ce vin după noi, când vor avea parte de zile liniștite să le deslușească și să le judece, însemnându-ne vredniciile și păcatele. Noi cei de astăzi ne împlinim datorii față de prezent și trebuie să avem privirile ațintite spre viitor.

Nu trim deci credința că apreciind gândul curat al unui mănunchiu de oameni ai condeiului, societatea noastră va căuta să înlăture umbrele sbuciumărilor recente și va privi netulburată spre problemele naționale cari trebuie să ne preocupe astăzi. Va putea face aceasta cu destulă ușurință, fiindcă apropierea noastră de organul oficial al partidului purcede dintr'un sentiment de lealitate împrumutată. În fața publicului se prezintă astăzi o întovărășire cinstită de oameni cari vor să muncească împreună și nu e vorba nici de cum de biruitori sau învinși. Astfel de ambiții înguste ar fi o profanare a zilelor mari prin cari trecem. Sacrificându-se reciproc violențele personale cari au înăsprit discuțiile, e prea firesc că venim în noua luptă

înarmați cu vechile credințe intime ale sufletului, pe cari le vom pune în lucrare pentru binele public. Nemulțămiriile pricinuite de frecările din trecut trebuie să dispară deci, făcând loc unor aspirații superioare. S'a curmat hărțuiala de ieri cu cetitorii grupați în jurul a două gazete, nu mai sânt săgeți înveninate, nu se vor mai da dueluri acerbe de dușmani înverșunați. Urile au fost înlăturate și-a rămas fiecare om cu credința lui care poate cere cuvânt în aceste coloane. Purificat de sgura dușmăniilor personale e îndreptățit să vadă lumina orice sistem de cugutare, care nu e negațiunea adevărilor programatice ale vieții noastre politice sau culturale.

Să nu se creadă deci că împăcarea noastră înseamnă moleșeală, prieteșugul nostru iertare ipocrită. Să nu se creadă că cetitorii vor avea de acum înainte în fața lor o cohortă de pocăiți a căror credință și-a rupt șira spinării și-acum se milogeste împărțind reverențe și complimente. Nu! Asta ar aduce somnolență, care nu fructifică gândirea. Și noi, slavă Domnului, în zilele astea agitate n'avem nici un drept să înlesnim somnul deaproapelui.

Pace înseamnă deci crearea unor raporturi normale între oameni, colaborarea tuturor celor chemați în cadrele organizației de partid, încetarea certeii pentru a putea deschide discuția. Având contribuții din diferite domenii de gândire, pagini inspirate de dorința unei îmbunătățiri a situației, organul partidului va putea deveni o oglindă a năzuințelor noastre și va împlini o operă de propagandă în rândurile miilor de cărturari cari

Scrisori către învățători.

I.

Sibiu, Ziua intrării în biserică, 1912.

Iubite prietene,

De azi înainte voiesc să stau de vorbă aici, în coloanele acestui ziar, cu d-ta asupra unor lucruri, cari ne privesc pe toți de aproape și deci așa dori ca, în special fiecare învățător să-și dea seama.

Cred că ești de aceeaș convingere cu mine, că chestiunea școlară la noi, de o vreme incoace e un adevărat labirint, ale cărui căi sunt grozav de încâlcite și ale cărui ieșiri sunt din cale afară de greu de aflat. Dar, iarăș, cred că ești de aceeaș părere cu mine, că nu-i permis să ne mulțămim, pur și simplu, cu această constatare, ci e neapărat necesar, ca să căutăm a ieși cât mai îngrabă din labirintul acesta atât de neprielnic tuturor.

Marele didactician din veacul al 17-lea Amos Comenius, are o carte cu numele „*Labirintul lumii*”, în care expune întreaga mulțime confuză a năzuințelor omenești pe pământ. Dacă omul nu va căuta să-și dea seama de ceea ce are de făcut în mijlocul acestui labirint, viața lui rămâne fără nici un rost. Dreptaceea el trebuie să se întrebe: ce are de făcut pentru a putea eși din labirintul acesta de confuziuni? Răspuns la această întrebare dă Comenius într'o altă scriere de a sa, numită „*Unum est necessarium*”, în

care îi arată sufletului mântuirea cea mare din mulțimea cea mare de preocupări. Cuprinsul acestei cărți e deosebit de însemnat în deosebi pentru învățători, în mâna cărora e depusă, în mare parte soarta viitorului omeniei. Comenius — dupăcum foarte nimerit spune un mare pedagog german de astăzi, d. Fr. W. Foerster — era convins, că pedagogul trebuie să fie un *organizator spiritual*, care are să se scoată nu numai pe sine, ci pe toți oamenii din vârtejul lumii, unde își strică caracterul, să-și spună sieși și altora, în centrul preocupărilor ceea ce e de mai mare importanță, să aducă la adevăratul rol ce e secundar, să elimineze ce e de prisos și să facă din ce e temporal ceva, ce e în serviciul binelui vecinic al sufletului.

Mie îmi pare că în aceste cuvinte se spune pe scurt, tot ceea ce poate salva viața unui om care-și dă seama că i s'a dat cu un anumit rost, de care trebuie să ție seama. Viața noastră e plină de fel de fel de bucurii, bune și rele, cari laolaltă constituiesc un amalgam diform. Noi trebuie să *organizăm* după anumite principii acest amalgam, scoțând în relief ceea ce e de adevărată valoare și eliminând ce e de prisos și păgubitor.

Cum vom putea face aceasta mai ușor?

Nici când n'am *simțit-o* aceasta mai intim, ca cu prilejul unei lecțiuni de chimie experimentală, la care am asistat nu demult. Poate îți va părea curioasă această legătură între „*organizarea vieții sufletești*” și între „*chimia experi-*

mentală”! Și totuș, lecția de chimie mi-a adus de fapt o mare lumină în suflet. Ascultând o lecție despre „aer” și despre „apă” eu am izbutit să vad peste acestea și să fac unele concluziuni de valoare neprețuită pentru viața mea sufletească. În această oră de chimie, în care cei prezenți și-au îmbogățit cercul de cunoștințe cu lucruri nouă despre aer și apă, sufletul meu făcea neconținute paralelisme din viața din natură și între viața sufletului omeneșc. Când experimentatorul a introdus într'un vas de sticlă plin cu aer o luminiță de ceară și când flacără acestei luminițe a început să pâlpaie tot mai cu sifală, până ce s'a stâns, am găsit că tocmai așa e și cu viața sufletească. În suflet sunt, ca și în aer, diferite elemente. Dacă introduci, fără nici o pregătire, lumina în suflet, ea se va stinge nu după mult, coplesită de diferite elemente pe cari le află acolo. Cât de frumos ardea însă luminița în acelaș vas, dupăce s'a introdus în el oxigen curat, fără nitrogen!? Era o flacără frumoasă și puternică, cum în aerul obicinuit nu se poate vedea. Și această flacără a fost posibilă numai dupăce a fost îndepărtat din aer elementul cel rău, nitrogenul. Tot așa și cu sufletul. Pentru ca să poată arde și lumina, n'ajunge să introduci în el lumina, ci, mai întâi, trebuie să-l cureți de ceea ce îi e neprielnic. După aceasta poți fi sigur că ea va arde cu cea mai mare putere și va lumina în chipul cel mai frumos.

Trebuie deci, cum zice o frumoasă *cântare*

au atâta lipsă de-o orientare politică și culturală.

Călăuzit de aceste sentimente îmi încep acum, alături de alți tovarăși, colaborarea la ziarul „Românul”, nedorind altceva decât o părțică de muncă pentru ajutorarea poporului nostru copleșit de atâtea necazuri. Îmi dau seama, firește, că luând asupra-mi această îndatorire nu aduc nici un sacrificiu deosebit. Cerneala a pierdut din preț acum când în vecini curg râuri de sânge și urlă războiul, cel mai cumplit și cel mai drept îndrumător de pedagogie socială...

Mă mângâi însă cu constatarea că pe arena frământărilor omenești înaintea șiroaielor de sânge istoria deslușește de obicei stropi de cerneală...

In numele alianței austro-ungaro-române. Ni se scrie: Cu ocazia revoltătorului caz dela Mărginenei când jandarmii au împușcat cinci țărani români, d. George Țintariu a scris în „Vocea Graniței” un articol. Procurorul regesc din Timișoara a ridicat acuză pentru agitație împotriva națiunii maghiare. În decursul pertractării însă nu a mai cerut pedepsirea acuzatului pentru această crimă, ci pentru calomnierea jandarmilor. Jurații, se înțelege, au declarat de vinovat pe d. Țintariu iar tribunalul l'a pedepsit la patru luni temniță ordinară.

În contra acestei sentințe s'a înaintat apel la Curie, care însă a aprobat sentința tribunalului și astfel d. Țintariu în 5 Decembrie n. a trebuit să intre în temnița din Timișoara ca să-și facă pedeapsa.

Iar Baronul Conrad colindează la București, ca să încredințeze pe regatul român despre sincera prietenie a monarhiei austro-ungare.

Chestia Dreadnoughturilor. „Militaerische Korespondenz” din Viena desmintește din sursă competentă afirmațiile ziarului englez „Daily Telegraph” că s'ar începe construirea unor noi vase de război, pe credit, în contul monarhiei. În ultimele delegațiuni comandantul suprem al marinei de război, contele Montecuccoli și-a precizat destul de lămurit atitudinea, accentuând că vasele de război, tip „Monarch”, trebuie înlocuite în scurt timp, pentru că flota monarhiei să-și poată menține locul ce-l ocupă între flotele marilor puteri. Cheltuielile construirii vaselor necesare se vor acoperi însă din bugetul votat, iar construirea pe credit, fără aprobarea din partea delegațiunilor e cu totul exclusă. — deși în lunie a anului 1913 vor fi 4

locuri libere pentru construirea vaselor de război.

Din expunerile aceste ale ziarului vienez reiese evident, că comandamentul flotei austro-ungare va cere dela viitoarele delegațiuni noi sume pentru construirea unor noi dreadnoughturi.

Situația în saborul bosniac. În chestia limbei oficiale la căile ferate din Bosnia și Herțegovina s'a ivit în ultimele ședințe ale saborului bosniac un conflict între partidele sârbești și deputații musulmani. Deputatul sârb Kosta Gjebici Marușevici și tovarășii săi au înaintat saborului o moțiune prin care cer ca limba oficială în serviciul extern și intern precum și în toate oficiile căilor ferate bosniace-herțegovinene, să fie cea croato-sârbă. Totodată s'a cerut și egal îndreptățirea scrierii cu litere latine și cirile. Moțiunea aceasta a fost iscălită și de către Croați și Musulmani, cari însă mai târziu și-au revocat iscăliturile. Din această cauză moțiunea a fost luată dela ordinea zilei și amânată pentru o altă ședință. După cum se anunță acum din Serajevo, la propunerea arhiepiscopului Stadler partidele saborului au hotărât unanimitate să roage guvernul regnicolar ca acesta să înceapă tratative cu partidele în scopul rezolvirii definitive a acestei chestii. În acest scop președintele saborului, Dr. Mandici, însărcinat din partea partidelor, a fost Sâmbătă la Viena, unde a conferat cu ministrul comun de finanțe Bilinski, în chestia limbei oficiale. Astfel, conflictul ivit în chestia limbei oficiale între sârbi și celelalte naționalități din saborul bosniac poate fi considerat deocamdată evitat.

Sedința camerii. În ședința de ieri a camerei ungare s'au primit și în a treia cetire proiectele de legi exceptionale. S'a trecut apoi la dezbaterile bugetului ministerului de agricultură. Primul a luat cuvântul deputatul slovac naționalist *Ferdinand Juriga*. Nu vrea să scuzeze procedura samavolnică a președintelui camerei, dar nu aprobă nici atitudinea opoziției. Trecând apoi la resortul ministrului de agricultură declară că proprietățile mari sunt numai un blestem pe țară, pentru că din cauza acestora nu pot ajunge la putere și nu se pot desvolta proprietățile mici, astfel că i se pune poporului piedeci în trailul de toate zilele. Poporul maghiar n'are simț adevărat pentru agricultură. Cere ca în școlile speciale de agricultură naționalitățile să fie instruite în limba lor maternă. Vorbirea deputatului slovac naționalist de sine înțeles a fost întreruptă atât de președinte cât și de deputații patriotici în mai multe rânduri.

bisericească din pragul Infernii. „să ne curățim simțirile”, dacă vrem ca sufletul să ajungă a se putea manifesta într'un chip demn. Trebuie să izolăm de o altă elementele; să înlăturăm nitrogenul, care e cel mai ușor element și cel mai rău în același timp și să rămânem cu oxigenul, care e cel mai greu element constitutiv, dar și cel mai trainic.

În aer e viață, e otravă, e indiferentism, — poți alege ce vrei din el, numai cât trebuie să alegi, și alegerea cere muncă, dar și recompensează. Tot astfel e și în viață: ea îți oferă toate lucrurile bune, toate lucrurile rele și toate lucrurile indiferente. Atârnă de felul cum izolezi sau cum combini elementele, pe cari ți le oferă. În sufletul tău e tot; toată fericirea și toată nefericirea. Atârnă de iscusința și de voința ta să prevaleze una sau cealaltă din ele: Un lucru trebuie însă să-l ai neconștient înaintea d-tale: *oxigenul nutrește flacăra, nitrogenul o omoară.*

Și ce asemănare frapantă între apă și între suflet! Într'o retortă era o anumită cantitate de apă foarte urâtă, în care erau amestecate fel de fel de elemente cari îi dădeau și o culoare respingătoare și un gust rău. Și totuși, din această apă, printr'un experiment foarte simplu, s'a putut extrage cea mai curată apă posibilă, și anume apă destilată. A trebuit pusă retorta deasupra flăcării unei lampe, pentru că prin fierbere, ceea ce e bun să se îndepărteze în formă de vapori, din cari s'a compus apoi apa destilată. Așa e și cu sufletul omenească.

În fiecare natura a pus gânduri frumoase și gânduri urâte, planuri viclene și idealuri, răutăți mari și sentimente superioare. Din întregul sufletului, dacă-l tratezi cum trebuie, poți scoate prețioase elemente, pe cari fără de aceste, nici bănuți nu le poți. Și cel mai abject suflet, dacă știi cum să-l organizezi, poate deveni frumos și poate folosi tuturor. Din apă murdară poți scoate apă destilată, dacă știi cum să umbli cu ea, dar oare nu cei mai mulți cred că apa murdară nu mai conține nimic bun?

Și cu această alcătuire a sufletului trebuie să fi în clar. Altfel calci în picioare lucruri cari tratate bine, îți pot rezerva cele mai mari bucurii și poți face cele mai mari servicii binelui public.

Ce deosebire izbitoare apoi între oxigen și între hidrogen! Dacă introduci o lumină într'un tub cu oxigen, ea arde după cum am văzut, cu o lumină intensivă foarte frumoasă. Dacă introducem lumina într'un tub cu hidrogen, lumina se stingă imediat și începe să ardă însuși hidrogenul, cu o flăcără palidă și înceată.

Nu știi de ce acest experiment mi-a adus aminte de acele suflete nefericite, cari sunt: renegații. În loc ca ei să-și introducă lumina lor în elementul care hrănește flacăra, adică în elementul din care s'au născut, ei și-o introduc într'un element străin, care element le stânga lumina pentru că să li-o ia el. Dar lumina aceasta e tristă, urâtă și slabă — ca și cultura sufletească

Să zdrobim capul monstrului de Hajdudorog!

— Conferența delegațiunii congresuale.

Clerul și poporul gata să-și apere biserică, limba și legea cu supreme jertfe.

— Raport special. —

Baia-mare, 8 Decembrie.

Onorată Redacțiune,

După înălțatoarea conferență din Sătmar, ținută în 2 Decembrie a urmat ședința delegațiunii congresuale, în Baia-mare, în 6 Decembrie, prezidată de d. *Gheorghe Pop de Băsești*, fiind de notari dd. Dr. *Al. Niculescu* și *Const. Lucaci*. Prezenți au fost membrii următori:

Dnii Ioan Mihalyi, Vasile Suci, Gheorghe Pop, Romul Marchiș, Teofil Dragoș, George Șuta, Stefan C. Pop, Iuliu Maniu, Victor Macavei, Ioan Ciordas, Octavian Domide, Ioan Bârlea, Dr. Corneliu Bulcu, Samuil Ciceronescu, Constantin Lucaci, Victor Anderco, Pompiliu Tamaș, Alexiu Pop, Dr. Vasile Lucaci. Și mulți preoți și mireni din Baia-mare și împrejurime, precum și delegați din câteva parohii primejdite. Aceștia au venit din indemnul lor propriu, fără a fi provocați.

Di Dr. Iuliu Maniu raportează despre activitatea subcomisiunii așezate în ședința din 29 Iulie la Cluj, și cum a împlinit acea comisiune toate însărcinările primite: adresă către arhierie, adunări populare în parohiile primejdite, memoriu-protest la Roma.

Părintele Dr. Vasile Lucaci raportează despre activitatea clerului și a credincioșilor din parohiile primejdite, și despre starea psihologică-morală a acestui popor admirabil, care e gata a sări în foc pentru apărarea limbei și legii strămoșești.

Acum nu mai e timp pentru discuțiuni teoretice, juridico-canonice.

Mucul ne arde la deget. Avem înaintea noastră cercularul nunțiatului din Viena, care declară de înfăptuită noua dieceză cu data de 17 Noembrie, precum și „pastorală” „administratorului apostolic”, trimisă, în limba maghiară.

a renegații și ca și cultura străină, pe care o propagă în noul element. În hidrogen lumina se stingă, iar hidrogenul nu folosește nimic decât pentru acel scurt moment, în care ne servește priveriștea cea tristă. Deci, suflete, poți să dai luminei tale o strălucire puternică și frumoasă dacă o introduci în oxigen, și aceeași lumină o poți omori, fără ca să folosească nimănui, dacă o introduci în hidrogen. Alege între o viață frumoasă și între o moarte tristă și urâtă! De tine atârnă să alegi hidrogenul, care e mai accesibil, fiindcă e mai mult, dar care e și mai ușor și mai păgubitor, sau să alegi oxigenul, care e mai greu și mai puțin, dar care e singurul care hrănește flacăra.

Și ce instructive sunt pentru viața sufletească diferitele combinații ale elementelor! Dioxidul de carbon d. e. stânga orice flăcără și nu arde nici el. Ferește-te deci de combinații, cari îți pot periclita lumina aceea, a cărei hrănire atârnă de înțelepciunea ta. — Anumite elemente aduse în legătură unele cu altele, după anumite proporții, produc cele mai mari explozii. Exploziile nu se produc în mod întâmplător nici în natură și nici în viața sufletească, ci după anumite legi. Sunt explozii cari distrug și sunt explozii cari desinfecțiază. Să căutăm a cunoaște natura acestor explozii, pentru că să ne știm folosi de ele în anumite momente hotărâtoare pentru suflet.

tuturor preoților români precum și credincioșilor.

Față de aceste fapte împlinite trebuie să ia poziție toată suflarea românească și mai ales clerul și poporul credincios din parohiile române, atinse prin aceste lovituri.

În toate memoriile Arhierilor, în reprezentarea congresului din Alba-Iulia, în protestele parohiilor — s'au arătat până la evidență drepturile noastre, de o parte, iar de alta s'a justificat protestele în contra smulgerii parohiilor române din diecezele, în cari sunt așezate.

Acum vine operațiunea logică: să tragem consecințele!

Nici nu putem permite alipirea frumoaselor parohii române, cătră noua episcopie politică a sovinișmului maghiar.

Poporul român din cele 22 de parohii românești nu știe decât numai românește, și așa nu pricepe „pastorala” unguerească, și nici nu poate sta de vorbă cu un superior, care nu-i pricepe limba, și nu-i în stare a-l instrua în cele religioase.

Pentru ce e Arhierul? Ca să vorbească cu credincioșii săi în limba lor, să le explice tainele credinței și să-i conducă pe calea fericirii sufletești.

„Antal” — püspök — însă, vine cu limba maghiară, și ține la credincioșii români catehism politic după tipicul celui mai sălbatec sovinișm maghiar, și îndrugă sofisme pentru „ideea de stat” pentru „națiune”... și nu știe, nu vrea să știe, că vorbește cătră fiii națiunii române!

Un miel hibrid, îmbrăcat în lână moale: graul însă îl dovedește că e un lup răpitor!

Nici un român de cînte nu va sta de vorbă cu el! Appage!

Papa și Nuntul, dispun clar și limpede, că limba maghiară e oprită, e exclusă din liturgiile bisericești.

„Antal” — püspök, deja în primul său pas, în primul său cuvânt cătră credincioși, falsifică textul, intențiunea, dispoziția bulei papale. Nu amintește nici cu un cuvânt, că limba maghiară e oprită, ci o spală cu vorbele acestea: „limba liturgică, peste trei ani va fi cea grecească, până atunci rămâne aceea care a fost”. Iacă înșelăciunea, credința rea, sau cum zice românul: a ieșit cuiul din sac. Și dacă la vorba primă de binețe se dovedește de înșelător, ce va fi mai târziu, dacă s'ar lăsa Români prînși în cursă?!

Evident, că e justificată respingerea înșelătorului, care vrea să lucreze în spiritul celorlalți rebeli, în contra poruncilor din Bula papală.

E și caraghios doar renegatul „Antal” — püspök. El vine și cutează să dea lecții de loialitate Suveranului, lecții de credință cătră patrie, de alipire cătră „națiune”.

Prin acest procedeu nesocotit și-a asigurat cea mai adâncă indignare din partea clerului român și a cetățenilor români.

Românii își iubesc mai presus de toate limba și legea. „Valachi autem plus pro lingua quam pro vitae incolumitate ceatasse videntur”, — este vorba lui Bonifiniu.

Pe acest temei tiresc stau și față de suveran, și față de țară, precum și față de toate autoritățile bisericești, — dovedindu-se a fi vrednici de stimă și de respect.

Nu avem trebuință de îngăimările lui „Antal”.

Din contră, cu conștiința senină ce ți-o poate da numai mândria națională, îi reprobăm lui „Antal” — püspök renegatismul lui detestabil, și cu nespusă durere avizăm la starea desperată a poporului rutean, la acea decadentă totală, la care l'au împins renegații „Antal” — și complicitii lui, cler și mireni. Exemplu viu, clar, îngrozitor, plin de învățăminte salutare pentru toate popoarele. Păcătoșii însă, nu vreau să vadă, pentru că știu că ei sunt cauza relelor!

E treaba lor! Dar ca să se încerce, să cuteze a ne duce și pe noi în același abis de demoralizare și de decadentă totală, este totuși culmea obrăzniciei!

Vor veni prigoniri, sicane, apoi ademeniri, ispite, și iarăș represii tiranice: noi stăm neclintii pe temeiul drepturilor noastre bisericești naționale.

Cheile bisericilor le trimitem la Roma, închidem și zidim ușile bisericilor, nu ne trebuie nici sunet de clopote, nici funcțiuni publice bisericești, până ce nu ni se va face dreptate!

Vom asalta cerul cu rugăciunile și Roma cu protestele noastre, și ca strămoșii noștri, în fața prigonirilor tiranice, ne vom refugia în catacombe, în crăpăturile pământului, sau, după duhul vremilor de astăzi, vom sta cu fruntea deschisă în fața dușmanului cu vorbele și cu armele „Sentinelii Române”.

„Că Român sum în putere,

Și Român'u'n veci nu pierē.”

Correspondentul.

Romanța mea.

Dedicatie....

Sunt o sărmană epeee de nimenea citită încă
Sunt riul care cântă 'n noapte lovindu-se din stâncă 'n stâncă
Sunt mizantrop fără păreche, nu vreau nimic, nimic nu-mi place.
Sunt strigătul pierdut în stradă al vânzătoarelor de ace.
Sunt simfonia sepulcrală a morților din Babilon.
Din Theba, din Ninive poate, sunt un amar piramidon
Acuș am fantazii macabre, acuș sunt calm ca Ion Gorun
Și când mă cred că-s mai cuminte, atunci sunt poate mai nebun.
Sunt ce n'a fost în lume nime, sunt sfînx cu ochii de enigme
Sunt talmăcire curioasă de infinite paradigme,
Sunt proiecțiune de emoții ce-mi populează crebelul,
Sunt avid mîncător de opiu, dar predilect mi-e hidromelul.
Sunt nebunia colorată închisă într'un sanatoriu
Sunt poezia artei nouă păzită 'n turnul de Ivoiriu
In a simbolului palate stau și eu palid într'un gang
Și rid că dnul Bogdan-Duică n'a auzit de bumărang.
Sunt drumul cu răspântii dese, sunt trista viligiatură
Sunt cântul celor ce muriră în clipe 'n care se născură
Sunt vagabond, vorbesc într'una, deși mi-ar mai plăcea să tac
Eu sunt coleg în noua artă cu fantele Emil Isac.
Și sunt sandala prețioasă ce o 'ncălțase Tepeș-Vodă
Sunt un muzeu cu lucruri rare și sunt o criptă incomodă
In care demonii vin noaptea și n'au un loc unde să șadă...
Atât vă spun deocamdată, ori cine cum va vrea să creadă!!
Lara.

Ți-se pare cumva, că am mers prea departe cu chemia și că m'am îndepărtat prea tare de Comenius? Eu cred că nu. Acel lucru necesar de care vorbește marele didactician e organizarea vieții sufletești și eu am cercat în această scrisoare să-ți arăt că și în natură viața nu e oarbă, cum pare celor mai mulți, ci e în cel mai minunat chip organizată, și că din organizarea aceasta noi putem trage la fiecare pas cele mai prețioase învățături.

Lumea totdeauna a fost un labirint, și și astăzi tot așa e. Ieșirile din acest labirint sunt che-mați să le arate omenimei învățătorii. Iată ce chemare frumoasă ai, iubite prietene! Pentru ca să ți-o poți împlini cu sfințenie, adevă pentruca să poți organiza viața sufletească a generațiilor de mâne, trebuie să fi mai întâi dta pe deplin organizat sufletește. Gîndește-te la asta și întreabă-te, dacă nu cumva mai ai de lucru și cu dta însuși în acest punct?

Dr. Onisifor Ghibu.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Orașele și statul național.

I.

Numai paravanul dela Ceatargea mai oprește căldura focului din Balcani să topească și ultima rămășiță a imperiului turcesc: Constantinopolul. Visurile sultanilor, cari „domneau peste o limbă ce-și schimba patria cu pășunea turmelor” încep a se destrăma. Zilele Stambulului sunt numărate, căci dacă nu va cădea în acest războiu, va cădea pradă unui atac, ce se va da mâne. În cei 500 de ani cât a stat sub stăpânire turcească, orașul Sfintei Sofii nu a putut deveni centrul unui imperiu național turcesc. E de ajuns să privim o hartă a peninsulei balcanice să vedem pentru ce nu a putut Constantinopolul să topească naționalitățile diferite din imperiu a cărui centru era, cu toată poziția lui administrativă și cu toată puterea ce i-au dat-o sultanii evului mediu.

Anumiți oameni, ca să susțină unele teorii la aparență folositoare, argumentează cu disprețul ce-l arătau Turcii ghiaurilor. Turcii nici odată nu au voit ca raiua să se facă turci. Dar în timpul marilor transformări de popoare cine voia să asimileze poporul dușman?

Disprețul e un motiv și mai puțin ponderos pentru acei, cari cunosc însușirea maselor de a se atașa celor mai puternici, sau acestora, cari prin desconsiderarea ce le-o arată apar superiori. Turcii n'au putut să asimileze popoarele subjugate din cauza prea marilor diferențe de rasă și lege între ei și popoarele creștine de sub stăpânirea lor și încă din alte motive prea puțin amintite: nu i-a ajutat terenul, situația geografică a țării lor și ocupația lor în viața statului.

Scopul cuceririlor turcești era stăpânirea și lățirea mohamedanismului și nu acela pe care îl atribuie poetul: ca să aibă pământ și pășune pentru turmele lor. Dela început și până astăzi turcul era de cele mai multe ori stăpânul bugetofag, locuitor în orașe și numai o mică parte a prins coarnele plugului să are în șesurile răurilor și tinuturilor de pe lângă mare. Orașele și cele câteva șesuri, în cari sunt turci nu puteau fi chiagul imperiului acoperit de munți.

O singură privire pe harta peninsulei Balcanice ne convinge, că fiecare șir de munte a păstrat aproape neatînse credințele, obiceiurile moravurile și traiul frânturilor de popoare ce s'au sălășluit sub poalele respectivilor munți.

Balcanul și ramificațiile sale a păstrat viçoarea poporului asuprit al Bulgarilor. Intre Balcani, Rodopei și ramurile munților Despoto nu a putut pătrunde elementul turc, care abia a cucerit orașele, în parte șesul de pe lângă mare și râurile mai mari. — Munții Albaniei dela Șar-dag până la ramificațiile Pindului au rămas patria Albanozilor, cu toate că aceștia în cea mai mare parte au trecut la islamism. Când cetim azi despre viața ce o duc Albanezii, rămânem uimiți cum această viață nu s'a schimbat dela starea primitivă în care erau cu 1000 de ani mai înainte: fără o cultură națională, fără căpetenie și fără simțul apartinerii unuia și acelas popor, chiar după ce au trecut la credința stăpânitorilor lor, ei mai pronunță și azi cu însufletire Une i-am Schipetar! (Eu sunt Albanez.) În creierul acelorasi munți și-au păstrat Macedo-Românii prin vitregitatea timpurilor limba și legea lor creștinească cu toate asupririle ce au îndurat din partea stăpânitorilor mohamedani și din partea confesionalilor greci și bulgari. În lupta ce au dus-o conaționalii noștri din Balcani pentru legea lor strămoșească nu au avut alți sprijinitori decât munții între cari au trăit.

E și naturală această întocmire a lucrurilor. Cuceritorii năvălesc mai ușor în șesuri și văile productive, căci acestea aduc mai mult folos. Populația din munți e în general mai săracă decât cea dela șes și în fortărețele lor naturale se pot apăra mai bine în contra atacurilor străine. Țăria și mândria stâncilor între cari petrece poporul, împrumută ceva și caracterului: firea lui are ceva din orizontul închis și încadrat în toate părțile de vârfurile cari spintecă norii cerului E mai refractar și primește mai cu greu schimbările prin cari ar fi silit să treacă. Au ceva asemănător cu brazii munților, cai nu se pot obișnui cu alte stări, decât acelea între cari au cre-

scut de mici; mutați în alte locuri între alte condiții de viață se usucă. Cuceritorii încă nu se silesc prea mult să altoiască pe acești pădureți, căci altoirea la popoare nu poate fi alta decât nobilitatea prin cultură și e îndeajuns de cunoscut, cum asupritorii cearcă să țină în întunec popoarele subjugate și chiar și atunci când vreau să le altoiască prin cultură, altoiesc de cele mai multe ori o cultură care nu prea poate prinde fiind străină nu numai ca spirit ci și ca limbă. — Dacă nu sunt deosebite interese economice: mine, păduri sau energii naturale a căror valorizare atrage cuceritorul răpăret trec sute și mii de ani fără ca să se schimbe raporturile de viață ale pădurenților.

N'avem să ne gândim decât la istoria noastră a Românilor din munții Ardealului. În fortăreața naturală de stânci mult timp istoria nu a lăsat deosebite urme. De când numai se pomeneste în această cetățuie au fost totdeauna Români, vulturii și brazii Carpaților. S'au revărsat atâtea valuri de popoare din răsărit, s'au pe rând atâtea stăpâni jur împrejur și la frământările lor de răsturnare unul în contra altuia, abia au participat acela, cari între munții lor și-au apărât sărăcia și nevoile și neamul. La chemarea vremii și-au adaptat și ei traiul, dar nu au încetat niciodată a fi ce au fost părinții lor. Așa se întâmplă cu toate popoarele, cari sunt ocrotite de munți.

Sesurile sunt cele dintâi, cari cad pradă cuceritorilor și tot așa de interesant e și faptul că tot sesurile sunt primele cari și-au eluat libertățile. În peninsula Balcanică, acei cari locuiesc în sesurile de lângă Dunăre au fost primii, cari și-au eluat libertatea. În sesul de lângă Dunăre s'a format Serbia și Bulgaria și același fenomen îl putem generaliza și pentru România deși pentru independența acesteia continuitatea istorică încă a avut o deosebită importanță. În această țară totdeauna a fost un înger apărător, care n'a ținut mâna caldă pe saibă. În războiul allantei balcanice sesurile eliberează astăzi pe consăngenii lor din munți.

Ca o urmare a acțiunii acestora se vor elibera și alte popoare, cari nu au consăngeni liberi între alții din Balcani cum sunt Albanzii și Macedo-Români.

Să ne întrebăm cum de Constantinopolul în decursul vremurilor nu a putut să asimileze cel puțin o parte din populația din jur cu puterea de care dispunea în vremurile vechi? În timpurile de mai înainte luptele între neamuri se dădeau în semnul legii și Turcii se multăteau cu trecerea la islamism ca d. e. la Albanezi între cari partea cea mai mare a trecut la religia lui Mohamed. Iar de când s'au trezit popoarele la conștiința națională, ea și în alte locuri, nici în Turcia nu s'a putut turcifica țara la poruncă.

În orașe în mare parte populația e turcească. Oficialitatea totdeauna duce cu ea limba și moravurile puternicilor. Dar cât de ușor se schimbă orașele și limba lor n'avem să căutăm exemple prea departe. Știu că aproape toate orașele noastre au fost germane și germane au rămas până când nu s'a dat primele semne de trezire la conștiința națională între popoare. Azi aproape toate orașele s'au maghiarizat. În evul mediu orașele schimbau religia acomodându-se totdeauna stăpânitorului. Orașanul primește mai ușor influențele din afară. Oricare ar fi populația unui oraș, orașenii vor învăța limba populației din provincie și vor primi limba administrativă ca limbă oficială a statului din care fac parte. În orașele turcești pe lângă limba turcească se mai vorbea și limba poporului din provincie: în orașele a căror provincie e locuită de Bulgari, limba bulgară, în orașele a căror provincie e locuită de Sârbi, limba sârbească, în altele limba grecească, aromână și albaneză.

Vor trece vremurile de astăzi și orașele turcești în scurtă vreme vor vorbi aceeași limbă în care se scriu chitanțele depănătoare de buget. Orașele și cuvântul oficiantului plătit din anumit buget nu imprimă țării un anumit caracter național. Caracterul național al unei țări e acela în care se spun munții, izvoarele și plaiurile tinuturilor din afară.

Constantinopolul azi ori mâine va trebui să cadă, căci el în Europa nu are decât orașe, iar

acestea nu numai în îmbrăcămintea lor sunt cochetă, ci și în credința lor. Îndatăce salută un alt chipiu se atașează lui.

Orașul sublimei porți nu va putea rămânea singur și va grăbi și el în Răsărit, căci munții nu mai sunt ai semilunei.

Victor Stanciu.

Pentru frații din Macedonia.

Intrunirea studenției din Budapesta.

— Corespondență particulară. —

Primin știrea, că studenția română din Budapesta în înțelegere cu membri coloniei române proiectează ținerea unei intruniri impozante pentru frații din Macedonia, *Mercuri în 11 Decembrie în sala mare dela „Saskör”*. Acțiunea energică a tinerimei române din București, semnalată prin fruntașii macedo-români din București și continuată de tinerimea universitară din Graz, Viena și Cernăuți, va câștiga prin intrunirea dela Budapesta caracterul unei manifestații importante a solidarității naționale a studenției române de pretutindeni și în consecință această manifestație va avea importanța sa politică pentru factorii, dela atitudinea cărora depinde în mare grad soarta fraților noștri din Macedonia.

Manifestația tinerimei din Cernăuți.

— Corespondență specială. —

Mercuri 4 Decembrie st. n. a. e. s'a ținut în aula Universității din Cernăuți de către studenții români, un mare festival în favorul românilor Macedoneni, luând parte un număr mare de români din Cernăuți. Președintele D. Creangă stud. teolog deschide ședința și oferă cuvântul dlui profesor dr. S. Pușcariu, care vorbește despre limba și literatura poporului macedonean. După aceea cuvântul este luat de dl dr. profesor I. Nistor, care vorbește despre „Istoria poporului macedonean arătând deplul etnic de a avea un stat liber; protestând în același timp contra atrocităților grecești. Se dă cuvântul la mai mulți studenți în urma cărora se votează următoarea „moțiune” ce a fost trimisă ministrului respectiv de interne al statului.

Moțiune.

Noi, studenții români dela Universitatea din Cernăuți, adunați astăzi 4 Decembrie în aula universității încredințându-ne din cuvântările ce s'au vorbit că în urma evenimentelor sângeroase din Balcani, frații noștri din Macedonia sunt amenințați cu distrugerea lor etnică și cu desființarea lor națională și ajungând la convingerea că românii macedoneni numai în cadrele unui stat autonom Albano-român pot găsi garanție sigură pentru existența lor națională și propășirea culturală.

Protestăm în numele dreptului național și al umanității contra cruzimilor nemai pomenite, săvârșite din partea puterilor beligerante împotriva fraților noștri, precum și în contra nefastului lor plan de a îmbucăți moșta românească din Macedonia, cultivată și apărată neîntreput în decurs de 2000 de ani de frații noștri și rugăm pe Excelența Voastră să binevoiască a pune cuvântul hotărâtor pentru crearea unui stat Albano-român care să țină echilibrul politic în Balcani și să asigure fraților noștri de acolo condițiuni prielnice de existență și de dezvoltare națională.

Studenții români din Cernăuți.

Solidaritate.

Viena, 8 Decembrie 1912.

E banal adevărul că solidaritatea duce către câștigarea biruințelor celor mai grele; e banal ca orice adevăr mare. Și ca orice adevăr mare e atât de greu de îndeplinit! Așa e făcut spiritul omesc: refractar în fața problemelor celor mai evidente, abil în descurcarea chestiunilor secundare.

Să nu generalizăm însă ideea. Astăzi, în fața evenimentelor externe din Balcani, politica Românilor de pretutindeni poate menționa cu bucurie o mare și frumoasă excepție. Solidaritatea cea mare, atât de greu de îndeplinit și-a găsit ființa întreagă, unind într'un singur glas și într'o singură dorință cerințele tuturor Românilor.

Fără îndoială lucrul acesta trebuie să ne umple sufletul de bucurie, prevestindu-ne în același timp învierea unor timpuri mai bune. Poporul românesc crescut sub imboldul unor precepte politice severe, deprins totdeauna să vadă în cel mai mic simton consecințele unor frământări abrașe, acum când toată atenția statelor încunjurătoare e îndreptată asupra-i, a înțeles gravitatea și importanța împrejurărilor și fără a aștepta vre-un ordin venit de undeva de sus, a strâns rândurile puternic, cimentând prin dorințele exprimate în adunări și scris, aceea puternică solidaritate politică de care oricine va trebui să ție seamă.

La București, la Iași, la Viena acest popor românesc a declarat tare care sunt drepturile ce nu-i pot fi nesocotite, a amintit perfectă cunoaștere a situației prin care trece, a dat să înțeleagă puterea însemnată pe care o poate aduce cândva de partea celui aliat și a afirmat încă odată, cu bărbăție, că vrea să asigure existența politică, culturală și administrativă a românilor din Albania și Macedonia, creind pentru dânșii o autonomie și o independență egală cu a celorlalte popoare conlocuitoare. A cerut în sfârșit crearea unui episcopat pentru românii ortodocși de acolo.

Nu vrem să prevestim când și cum vor fi îndeplinite aceste legitime dorinți. Nu ne interesează aceasta. Pe noi ne preocupă altceva. Ne preocupă solidaritatea, înțelegerea desăvârșită care a stăpânit gândul românesc în clipa când a dat haină cuvântătoare aspirațiilor lui juste. Această solidaritate pentru noi prețuiește mai mult ca orice. În ea noi vedem tot mai clar biruința firească a luptelor ce purtăm, chezășia victoriilor de mâine. Când un popor întreg de 12 milioane suflete cere într'un singur glas desrobirea politică și culturală a fraților lor din sud așa vrea să vadă și eu puterea care să i-se opună!

Iată pentru ce nu ne preocupă alte chestiuni. Strânsa solidaritate de care am dat dovadă în ultimul timp, va grăbi cu siguranță deslegarea problemei balcanice, rezervându-ne pentru triumful cererilor noastre, autonomia fraților Aromâni.

În lumina acestor principii judecând atitudinea presei vecinilor noștri, să nu ne mirăm de loc de cutare articol scris în cutare foaie vieneză articol, care pentru noi — pentru statul român — înseamnă mai mult decât o laudă, mai mult decât o recunoaștere, înseamnă fără îndoială o... adulație. Când amai avut presa vieneză față de noi atâta bunăvoință ca acum? Când frazele și complimentele și-au găsit o formă atât de superlativă ca astăzi?

De sigur: 800.000 de mii de soldați bine echipați și instruiți nu sunt un lucru de nimic, iar

pe deasupra o constituție politică care începe să se pogoare în masele populare, tot mai strânsă mai unitară, mai întreagă, trebuie să dea de gândit vecinilor, impunându-le să prețuiască oricum o forță care înseamnă ceva. Și atunci iată: „România e un stat de care popoarele Europei trebuie să țină seamă” sau „liniștea Europei atârnă în mare măsură de atitudinea politică a statului român”.

Aceste constatări însă trebuie să ne ducă către o singură concluzie: Cea mai bună poli-

tică pe care o poate face un stat, o politică de vecinică întărire a puterilor naționale, politică care să schimbe în cuget conștient cea din urmă suflare românească, care să niveleze neconținut judecata cetățenilor creiând în spiritul public aceeași unitate de vedere — politica în sfârșit care să smulgă din gura vecinilor noștri — decât mai dese ori — aprecieri ca acelea din presa vieneză.

Sp. Carpus.

Semne de pace.

Schimbări la ministerul de război și la statul major. — Declarațiile liniștitoare ale guvernatorului Galiciiei. — Declarațiile împăratului Wilhelm II. — Părerea lui Bethmann Hollweg. — Mesajul regal român. — Discursul ministrului de agricultură Béla Serényi. — Danev la București.

Arad, 10 Decembrie.

Ingerul păcii, îngrozit de măcelurile din Balcani, începe încet să se coboare pe pământ. Știri din toate unghiurile lumii ne vestesc mult dorita lui sosire. Încă e plin pământul de cadavre, încă nu s'au risipit bine fumul și mirosul de praf de pușcă, încă scânteie în razele reci ale soarelui de iarnă baionetele luptătorilor, iar vocile speculanților mai îngrozesc încă lumea credulă cu spectrul războiului universal, dar aceste sunt ultimele svăcniri, ultima remășiță din groaza ce-a trecut vreme de două luni pe pământ. Din sferele senine ale cerului se scoboară ingerul păcii restabilind între oameni liniștea, pacea și buna învoire... De pretutindeni conducătorii popoarelor, oameni cu mare răspundere, dau declarații liniștitoare, iar la conducerea armatei noastre se fac schimbări cari impun respect străinilor, tăindu-le orice poftă de cucerire. Sosește încet mult dorita pace... Fie deci bine venită în mijlocul noilor drumuri!

Schimbări la ministerul de război și la statul major.

Ministrul de război, cavalerul de Auffenberg, i-a predat ieri M. S. la ora 1 p. m. demisia sa, iar pildei acesteia i-a urmat imediat și șeful statului major general, feldmareșalul campestru Schemua. Urmaș al ministrului de război este primul său șef de secție, Feldzeigmastrul de Krobotin, iar în locul lui Schemua va fi șef al statului major baronul Conrad de Hötendorf, care a fost până acum inspectorul armatei.

În cercurile politice din Viena și Budapesta circulă două versiuni mai importante despre motivele acestei schimbări la conducerea armatei: una spune că ministrul de război, cav. de Auffenberg, a căzut jertfă intrigilor maghiare care nu-l puteau suferi pe acest general care s'a opus — după cât i-a stat în putere — pretențiilor ungurești formulate în legile militare, votate în sesiunea trecută a parlamentului. Răsturnarea ministrului de război Auffenberg s'ar fi întâmplat cu mult mai timpuriu, dacă situația politică externă n'ar fi fost așa de critică, acum însă când se arată semne de pace, când criza politică începe a se discorda, a fost momentul potrivit pentru demisionarea lui Auffenberg, căruia i-a urmat și șeful statului major.

A doua versiune explică cu totul altfel această demisie, care este prezentată drept o demonstrație militară din partea monarhiei noastre, în urma căreia Sârbia își va modera numai decât pretențiile ei absurde, deoarece va vedea că la conducerea armatei noastre comune se află cei mai buni generali de care dispunem. Și o versiune și alta dovedesc că nu a-

vem de ce ne teme de-un război, deoarece șansele de reușită sunt așa de numeroase pe partea Triplei alianțe, care s'a reînnoit zilele trecute, încât nime nu va cuteza să încerce un război cu această puternică grupare politică.

Declarațiile liniștitoare ale guvernatorului Galiciiei.

Galicia, în cazul unui război al monarhiei noastre cu Rusia, este țara cea mai expusă și de aceea zvonurile despre primejdia unui război între ambele imperii a produs mai ales în Galiciia o adevărată panică în populația incultă, încât guvernorul Galiciiei, Bobrzinski, s'a văzut silit să liniștească populația îngrozită fără motiv serios. Duminică în 8 l. c. în adunarea plenară a deputaților poloni dietali și parlamentari și în prezența ministrului pentru Galiciia, Dlugos, a răspuns astfel la o interpelare, adresată lui:

„Pe baza unei imputerniciri din partea președintelui consiliului de miniștri sunt în stare să vă dau următoarea declarație autoritativă:

Situația internațională nu s'a schimbat în ultimele zile, iar zvonurile despre o agravare a situației politice externe sunt neîntemeiate. Raporturile noastre cu Rusia sunt normale, iar zvonurile despre un iminent război nu li se pot da prin urmare crezământ. Ar fi de recomandat deci, ca toți membrii clubului să exerceze o influență moderatoare împotriva răspândirii de știri nesigure și neîntemeiate. Mai departe trebuie să constatăm că față de liniștea ce predomină în jurul nostru mai ales însă în mijlocul tinerimii noastre se produce o mișcare al cărei caracter național nu trebuie ignorat, care mișcare însă, luând în considerare chemarea acestor tineri la datoria lor militară, dă de gândit, deoarece e plină de primejdii. Din pricina aceasta guvernul în înțelegere cu organele militare, își dă cele mai serioase silințe, pentru ca astfel de presupuneri false să fie înlăturate printr'o influență corespunzătoare și prin supravegherea tinerimii. Pentru reprezentanții ambelor naționalități din țară va fi o misiune multumitoare să contribuie după putință în cercurile lor la înlăturarea acestei mișcări, care este imbinată cu primejdia.

Declarația aceasta a făcut cea mai bună impresie în populația din Galiciia, care și pierduse capul din pricina diferitelor zvonuri necontrolate de nimeni.

Împăratul Wilhelm despre situație.

Se anunță din Berlin! Împăratul Wilhelm a făcut aseară, în firul unei convorbiri politice următoarea declarație:

Se anunță din Berlin: Împăratul Wilhelm atât de mult de posibilitatea unui război când concepțiile cari ar fi putut să deslănțulască războiul au dispărut definitiv.

Depeșă cancelarului german Bethmann-Hollweg.

Ziarele vieneze anunță, că cancelarul german, d-nul Bethmann Hollweg, răspunzând unei felicitări ce a primit cu ocazia zilei sale natale, a spus:

— Primește călduroasele mele mulțumiri. Trăim vremuri foarte serioase cred însă, că am trecut de orice primejdie.

Mesajul regal român.

Solemnitățile zilei de ieri, făcute cu ocazia cetirii mesajului regal român, au fost inspirate de importanța cuvântului rostit de M. Sa regele Carol către poporul Său și către întreaga Europă. Orașul era în haină de serbătoare și străzile pavozate. După un Te deum la mitropolie, M. S. însoțit de o strălucită suită a intrat în sala Camerei, care era fixată de o lume aleasă: A. A. L. L. R. R. Princesele Elisaveta și Mărioara, preș. camerei bulgare, Danef, miniștrii, toți deputații și senatorii, atașatii militari străini în uniforme strălucitoare etc. Membrii corpurilor legiuitoare salută cu vii aplauze intrarea regelui, care, luând mesajul de tron din mâna dlui Maiorescu, preș. consiliului de miniștri și ministru de externe, citește respectat și cu glas tare, memorabilul mesaj regal:

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,

În împrejurările însemnate de astăzi și în momentele de adâncă durere pentru Mine, simt o vie și deosebită mulțumire a Mă vedea înconjurat de reprezentanții întregii României. Vă salut dar din tot sufletul întruniți în întâia sesiune a noii legislaturi.

În urma constituției actualului guvern un nou apel la Țară a devenit necesar. Ieșiți de curând din alegerile generale, sunteți în stare de a cunoaște mai bine adevăratele trebuințe ale Țării.

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,

Politica României, urmată cu o statornicie tradițională, politică de cumpănire și de pace în limitele compatibile cu interesele superioare ale Țării, ne-a pus în stare să fim în relații amicale cu toate Statele și să ne bucurăm mai ales de încrederea deosebită ce ne-o arată Marile Puteri ale Europei (Aplauze prelungite).

România, în voința ei de a contribui la localizarea războiului, a păstrat neutralitatea față de Statele beligerante din Peninsula Balcanică, urmărind însă cu luare aminte desfășurarea unor evenimente, cari ating numeroase interese ale Statului nostru.

Suntem în drept a nădăjdui că această atitudine va da rezultatele favorabile pentru bunele relații cu Statele Balcanice în noua lor constituire și că interesele noastre vor fi respectate. (Aplauze furtunoase și îndelung repetate).

România este privită ca un factor important în concertul european și la regularea definitivă a chestiilor deșteptate prin criza balcanică glasul ei va fi ascultat. (Aplauze zgomotoase. Ovații).

Încrederea ce Națiunea o are în cunoscuta și recunoscuta vitejie a ostașilor săi este cu desăvârșire îndreptățită. Armata se află în stare de a răspunde acestei încrederi și este totdeauna gata la îndeplinirea misiunii sale. Nouile credite ce se vor mai cere pentru trebuințele ei vor găsi deplina lor justificare în luminatul Domniei-Voastre patriotice.

Guvernul Meu va supune deliberării Domnilor-Voastre mai multe proiecte de legi menite să ducă mai departe opera de

intârre și înaintare a Statului român în toate direcțiile. (Aplauze prelungite).

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,

Nu Mă îndoiesc că și în împrejurările de față veți fi la înălțimea misiunii ce v'a încredințat-o Țara și că, dând Guvernului Meu sprijinul trebuincios, veți îndeplini împreună cu el dreptele așteptări ale Națiunii.

Dumnezeu să binecuvinteze lucrările Domnilor-Voastră.

Sesiunea ordinară a Corpurilor Legiuitoare este deschisă. (Vii aplauze). Carol.

La orele 12 și jumătate Săveranul, urmat de Principi, a fost condus până la ieșirea din cameră, de unde s'a înapoiat la palat, înconjurat de garda-i strălucitoare.

Liniștitoarele declarații ale guvernului ungar.

În ședința de ieri a camerei ungare, ministrul de agricultură, dl Serényi, a făcut în locul primului ministru Lukács care nu era de față, următoarele declarații:

— On, cameră! Permiteți-mi ca în numele președintelui consiliului de miniștri și din însărcinarea lui să fac o seamă de declarații. Zilnic sosec multe știri, că în provincie și chiar și în capitală, populația, neliniștită de știrile ce se colportează, asaltează băncile și-și ridică depozitele, de frică ca nu cumva în cazul unui eventual război aceste depozite să fie primejduite. Este de datoria presei, a societății, a administrației și a tuturor, cari au dragoste pentru țară, ca în clipele aceste grave, dând la o parte neînțelegerile și adoptând indulgența în contactul social, să liniștească întreaga populație și să-i deștepte încrederea. Ar fi un mare păcat să n'avem încredere în forțele țării, în forțele ei vii și în special în forțele armatei. (Vii aplauze. Voci: Trăiască armata!) Noi, cei cari conducem afacerile țării, avem datoria să propagăm principiile păcii și să trezim pretutindeni încredere, pentru că numai așa vom face spre binele patriei. Într-o astfel de țară, în care recolta în cei din urmă zece ani, chiar pe lângă socotirea cea mai reală, s'a urcat dela patru miliarde la cinci miliarde și jumătate, — deși pentru moment, prin retragerea unei părți a contingentului de bani în numerar s'a cauzat situații mai dificile, totuși nici pe departe nu s'ar putea afirma că situația economică ar fi azi critică. Pe noi ne-au ajuns anul acesta ordalii catastrofale și chiar în ținuturile cele mai lipsite ale țării și cu toate acestea producția generală a fost multumitoare. Dovedesc adevărul acestei aserțiuni datele statistice pe cari le am înaintea mea. Cine, deci, se îndoiește de forța economică a acestei țări, nu face bine, pentru că în împrejurările actuale îndoielele nu sunt justificate. Rog din nou societatea și presa cinstită să liniștească spiritele alarmate de prisos, deșteptându-le încrederea în forțele țării, precum și în forțele supremei ei chizeșii, care este înfloritoare și excelenta noastră armată.

Daneff în București.

Duminecă seara la 7 jumătate a sosit în gara Rusciuk, venind din Sofia, d. Daneff, președintele Sobraniei bulgare. D-sa era însoțit de d. Micleff șeful protocolului din ministerul de externe și ziaristul englez Bancel, corespondentul ziarului „Times” din Londra. În gara Rusciuk d-sa a fost întâmpinat de d-nii Ocneanoff primarul orașului Rusciuk, general Bazaeski, d-nii Micleff, Pădeanu, consulul nostru, deputatul bulgar Gupidenicof, Raicovici, agentul navigațiunii fluviale din Giurgiu, Cristescu, agentul navigației fluviale din Rusciuk etc.

D. Daneff, la orele 7.40 s'a imbarcat pe vaporul „Giurgiu” însoțit de d-nii Micleff și Bancel. La orele 8.10 seara au sosit în portul Giurgiu. Erau de față d-nii Parizianu, prefectul județului, Grigore Bălănescu, directorul prefecturii, Nenoveanu căpitanul portului, Dr. Pascal și Mihai Rădulescu polițaiul portului.

D. Daneff în numele guvernului. D. Daneff a răspuns mulțumind. La orele 8.25 d. Daneff a plecat la București cu un tren special.

Seara la orele 10 și 10 a sosit în Capitală d. Daneff.

În Gara de Nord au fost întâmpinați de d-nii: Calincoff, ministrul Bulgariei la București; George Crețeanu, secretarul general al ministeriului de externe; Trăznea Grecianu directorul protocolului din acest minister; Filodor, directorul cabinetului dlui ministru de externe; Neicoff, prim secretar al legațiunii bulgare; maior Kisoff, atașatul militar al statului vecin la București; Gorănescu, maior Copeski etc.

Din partea ministeriului de interne a fost d. Const. Solomonescu, directorul prefecturii poliției Capitalei. Dela gară d. Daneff a plecat direct la d. George Crețeanu, secretarul general al ministerului de externe, acasă, unde va fi găzduit. D. Micleff a tras la hotelul Metropol.

D. Daneff a fost primit în aceeași zi în audiență de M. S. Regele. La prânz i s'a oferit un dejun de cătră d. Titu Maiorescu, președintele consiliului. La acest dejun au luat parte toți d-nii miniștri. D. Daneff a părăsit țara la orele 10 seara, deoarece are de îndeplinit misiuni speciale la Viena și Berlin. De aci va pleca la Londra, ca reprezentant al Bulgariei pentru tratarea păcii cu Turcia. D. Daneff, președintele Sobraniei bulgare, a participat ieri la solemnitatea deschiderii Corpurilor Legiuitoare.

Serata societății „Petru Maior”.

Budapesta, 8 Decembrie.

Intențiunea tinerimii, grupată în societatea „Petru Maior”, de a stimula cu mijloacele ce-i stau la îndemână viața socială românească în capitală, se manifestă prin aranjarea seratelor literare publice. Eri seara s'a ținut a patra în acest an, având o reușită multumitoare ce privește participarea tinerimii. Interesul studențimii față de aceste serate, crește și în mod vădit. În aceiași vreme însă trebuie să mărturisim mahnirea sufletului nostru, pricinuită prin faptul, că membrii coloniei manifestă o indiferență nejustificată față de aceste serate.

Stăruințele tinerimii de a corespunde frumoasei misiuni a societății, indicată prin cuvintele fericitului Alexandru Moesonyi, „că societatea „Petru Maior” trebuie să fie punctul de cristalizare a vieții sociale românești din capitala țării” așa se vede că sunt întru câtva zadarnice și, subliniem, nu din vina tinerimii.

Serata s'a început prin cuvântarea de deschidere a președintelui d. Vasile Stoica. Făcând o revivire asupra mișcării sociale a studențimii altor neamuri, îndeosebi a studenților ruși, învederează foloasele — însemnate pentru dezvoltarea neamului întreg — al unei acțiuni sociale unitare a tinerimii, pusă, în capul nostru,

în serviciul ideii culturii naționale. Câtă vreme însă, nu vom încerca să desrobim sufletele noastre de nizuința de a judeca totul prin prizma rentabilității materiale, — de unele apucături de grandomanie, nu vom putea obține rezultate, cari rămân. Incheie îndemnând la o colaborare întezivă a tuturor elementelor în mod armonic. (Aplauze.) A urmat producțiunea corului societății. La dorința dl Eugen Suciu a cetit câteva poezii. După ce corul a executat din nou câteva puncte, a urmat cuvântul de încheiere al președintelui Vasile Stoica. Au participat câteva domnișoare și peste o sută de studenți. Corespondentul.

Situația internațională.

Conflictul austro-sârb. — Reinnoirea triplei alianțe. — Prevederile unui fost ministru de externe francez. — Rusificarea Besarabiei. — Tratatul de pace. — Banditismele grecilor în Macedonia continuă. — Lupte la Scutari.

Arad, 10 Decembrie.

Situația pentru ziua de astăzi e neschimbată. Atmosfera diplomației europene e saturată de explozibile și sunt foarte slabe șansele unei limpeziri norocoase.

Serbia face mari pregătiri militare: generalul Jivcoviți a primit ordin să-și concentreze trupele între Sienitza și Prilep și să le țină gata pentru a trece în orice moment peste frontiera bosniacă. În toate atelierile și uzinele sârbești se lucrează în permanență. Un diplomat sârb a declarat corespondentului unui ziarist german, că Serbia e gata de orice jertfă, căci nu-i vorba de Macedonia și Vechea-Serbie, ci despre Bosnia și Croația. E un semn, totuși, fericit că reînnoirea triplei alianțe vine tocmai în acest moment critic.

Primim știri, că grecii continuă bombardarea Valonei pe care vor să o ocupe cu orice preț și că la Scutari luptele continuă cu multă furie între muntenegrini și turci.

Conflictul austro-sârb.

Pregătirile de război ale Serbiei.

Berlin. — Din Belgrad i se telegrafiază lui „Vossische Zeitung”: Generalul Jivcoviți a primit ordin să-și concentreze armatele între Sienitza și Prilep și să le țină gata pentru a trece peste frontiera bosniacă. Armatele sunt însoțite de numeroase bande de comitații. La Sienitza sunt concentrați 15.000 de soldați sârbi.

Viena. — În timpul din urmă comandamentul nostru militar a primit informații importante despre pregătirile militare ale Serbiei. Trupele aflătoare la Monastir fiind rechemate, Serbia a fost nevoită să cedeze Bulgariei Monastirul. Actualmente o parte a trupelor se află între Niș și Cragujevaț, iar cealaltă parte se află concentrată la Cragujevaț. Trupele cari se aflau la Adrianopol precum și trupele cari operau în Albania, au plecat și sunt în drum spre nordul Serbiei. Recruții contingentului 1913-14 au fost convocați. Comandamentul militar sârb continuă organizarea bandelor de-a lungul frontierei Bosniei și afirmative peste 10 mii de comitații au năpădit ținutul acesta.

Viena. — „Reichspost” primește știrea din Semlin, că guvernul sârbesc a ordonat mobilizarea urgentă a tuturor soldaților neconvocați

Prăvălie nouă!

IOAN PINTEA

MAGAZIN DE GHETE, PĂLĂRII ȘI MODĂ PENTRU DOMNI s'a deschis în

ARAD, strada Deák Ferencz n-rul 4.

(Pi 340-52)

Vis-a-vis de Librăria „Decemian”.

până acum. În toate atelierele și uzinele se lucrează în permanență.

Serbia nu cedează.

Viena. — Un excelent diplomat sârb a declarat corespondentului din Belgrad al ziarului „Deutsches Volksblatt”:

Despre o cedare a guvernului sârb nu se știe nimic în cercurile politice de aici. Noi nu dorim războiul, dar monarhia austro-ungară trebuie să cedeze abandonând și pretențiile ei nelegitime. *Suntem gata de ori ce jertfe, căci nu-i vorba de Macedonia și Vechea Serbie, ci despre Bosnia și Croația.* Actualmente Germania are perspectivă să câștige în Asia-minoră tot ce dorește și va fi sprijinită de Rusia. Germania are interese în orient și nu insistă în cererea ei, ci va primi propunerea Angliei. Conferința va începe deodată cu tratativele și deliberările vor decurge paralel.

Lipsca. — Un cunoscut diplomat sârb a declarat corespondentului din Belgrad al ziarului „Leipziger Neueste Nachrichten”, că *pretențiile partidului militar sârb nu pot fi refuzate, deoarece în cazul acesta tronul regelui Petru ar fi primejduit.* Situația e foarte complicată. *Sunt foarte slabe speranțele de a se putea rezolvi pe cale pacifică conflictul cu Austro-Ungaria.*

Declarațiile lui Hartwig.

Viena. — Într-o telegramă adresată „Corespondenței sudslave”, ambasadorul rus la Belgrad, Hartwig, cere a se desminți ca fiind false declarațiile și interviurile ce i se atribuiesc în mod sistematic de o parte care presă.

Reînnoirea triplei alianțe.

Berlin. — „Norddeutsche A. Z.” vorbind despre reînnoirea triplei alianțe, zice: Tripla alianță a dat dovezi că este un factor durabil în gruparea puterilor și un element netăgăduit al păcii. Reînnoirea ei n-ar trebui să surprindă pe nimeni; totuși putem socoti ca un semn fericit că această reînnoire vine tocmai în acest moment. Iată o probă că alianții erau mulțumiți de eficacitatea ei.

Roma. — „Tribuna” publică următoarele: Știrea despre reînnoirea triplei alianțe nu va mira pe nimeni deoarece ea garantează toate interesele noastre și prin natura ei defensivă este o garanție a păcii pentru Europa. Italia știe că nimeni nu are gândul de a o ataca, însă ținând seamă de acest mare factor de siguranță, anume de faptul că Italia nu ar fi singură în apărarea integrității teritoriilor acoperite de drapelul ei. Tripla alianță nu avea deci nevoie de a fi modificată și va urma ca și în trecut de a urmări scopuri pacifice și defensive care nu numai că nu exclud dar chiar implică raporturi cordiale cu puterile străine de alianță.

Paris. — Ziarele comentează cu cea mai mare liniște reînnoirea triplei alianțe relevând că Italia nu poate deveni în nici un caz un instrument ori ajutorul unui atac în contra Franței.

„Le Temps” zice: Reînnoirea triplei alianțe nu aduce cea mai mică schimbare. Este numai sigur că puterile triplei prin reînnoirea anticipată a tratatului au voit să confirme solidaritatea lor în criza actuală. Triplica de altfel a fost pacifică dela început și nimic nu permite a se presupune că ar putea pierde acest caracter, mai ales fiindcă prin contra-greutatea alianței franco-ruse și a triplei înțelegeri, echilibrul durabil este asigurat.

Prevederile unui fost ministru de externe francez.

București. — În luna Martie 1909 Hanotaux, savantul academician și fost ministru de ex-

terne al Franței a făcut dlui Ion Procopiu, directorul ziarului „L'Indépendance Roumaine” următoarele declarații foarte interesante și importante. Azi, după aproape patru ani de când au fost pronunțate, evenimentele le dă un caracter profetic.

Iată-le:

„Nu se știe, a zis d. Hanotaux, cecece voțiți, nici cari sunt aspirațiile dv. De aceea sunteți priviți cu indiferență, cum e privită o persoană care nu vă poate fi nici folositoare, nici vătămătoare. Sunteți cea mai mare din toate statele mici din extremitatea Europei și aveți dreptul să cereți o situație preponderantă față de micile țări ce vă înconjoară. În patru sau cinci ani cel mult va izbucni un conflict spre a rezolvi chestiunea Orientului.

Acest conflict, Europa va putea s'o rezolve în mod pacific, dar de sigur că situația geografică a câtorva țări va fi modificată. Vor avea compensații acei cari vor fi destul de tari spre a-și impune revendicările. Nu vă întăriți îndăjums în interior și plutiți în aer în cecece privește revindicările dv. Le voțiți spre Ungaria sau le voțiți spre Rusia?

Un popor nu contează azi de cât prin forța armatei sale și nu obține ceva decât printr-o persistență continuă, cu care-și manifestă dorințele sale.”

O lege rusească draconică.

București. — Naționalistii ruși, cari formează majoritate în Dumă, prepară un proiect de lege în virtutea căruia pe viitor nici un individ „de origine străină” nu va putea dobândi imobile rurale în Lituania, Polonia și Basarabia. Această prohibiție se întinde asupra descendenților masculini ai aceluia de origine străină, cari acum posedă în provinciile menționate imobile rurale. Legea mai prevede că străinii aceștia să nu se poată folosi de pământ nici prin arendă și nici prin ori ce alt mijloc.

Conform acestei legi, pe viitor în Basarabia nici un moldovean nu va putea cumpăra sau arenda vre-un pelec de pământ și cum moldovenii în marea lor majoritate sunt agricultori, ca să poată trăi vor trebui să plece în alte gubernii. Dar nu numai atât. Chiar și acei cari au acum pământ, nu se vor putea folosi de el decât în timpul vieții lor, după moarte neputând trece moștenitorilor. Și astfel, mulțumită acestei legi, nu mai departe decât după o generație, ba și mai puțin, toți moldovenii vor fi alungați din Basarabia, iar pământul acestei țări va intra în proprietatea privată a elementului rusesc, care va fi adus de aiurea.

Iată ce prepară rușii tocmai în momentul când ne fac cele mai prietenoși declarații: pregătesc o lege menită să distrugă cu desăvârșire ori ce urmă de român în Basarabia.

Intreaga lume civilizată ar trebui să protesteze contra acestui fapt.

Unde vor avea loc ședințele conferinței pentru pace.

Londra. — Agenția Reuter află că ședințele conferinței pentru pace se vor ține la St. James Palace.

Impărțirea prăzii.

Belgrad. — Plenipotențiarilor pentru pace ai statelor balcanice au primit ordinul să rămână la Londra după terminarea negocierilor de pace cu Turcia pentru a tranșa acolo chestia demarcată teritoriale dintre statele balcanice.

Delegații greci.

Atena. — Venizelos, Sculundis, fostul ministru Politis, profesor la universitatea din Paris, căpitanii Metaxas și Exadactylos, vor pleca mâine dimineață spre Londra. Generalul Danglis, șeful statului major grec, va pleca poimâine. Ștreit, ministrul Greciei la Viena, va părăsi acest oraș mâine spre a merge la Londra.

Nouii ocupații grecești.

Atena. — Agenția telegrafică ateniană află că un batalion grec a ocupat localitățile Syaroc și Sft. Gheorghe, situate la o distanță de 4 ceasuri depărtare din Janina.

Atena. — Comandantul corvetei „Georgautus” telegrafiază prin Corfu ministrului marinei: Am sosit în fața orașului Santiquaranta la ora 8; steagul elen a fost arborat în mijlocul unui mare entuziasm și debarcarea s'a încenut fără a întâlni vre-o împotrivire.

Trupe turcești din Creta vreau să debarce la Samos.

Atena. — Acum câteva zile trupele turcești din Creta au voit să debarce în insula Samos, trupele grecești de acolo le-a respins însă.

Banditismele grecilor în Macedonia continuă.

Constantinopol. — „Ikdam” spune că cu toate desmințirile din Salonic și afirmările regelui Greciei și prințului Nicolae cătră mahometani, excesele și furtisagurile greco-bulgare continuă.

Vapor italian confiscat de flota greacă.

Roma. — „Tribuna” află din Durazzo cu data de 8 Decembrie: Vaporul „Adriatico” al societății italiene de navigație Pugliano, plecat din Bari spre Valona cu o încărcătură de 50 tone de făină expediate de casa franceză Caprera din Marsilia a fost confiscat ieri dimineață de vasele grecești cari încrușează în fața insulei Sasseno și dus la Corfu ca pradă de război.

Un dar regelui Ferdinand.

Sofia. — Regele Ferdinand a rugat pe generalul Nazim pașa că în semn de amintire să-i doneze vagonul în care s'a semnat protocolul armistițiului. Marele vizir a comunicat generalului Nazim pașa să satisfacă imediat dorința regelui Ferdinand. Ordinul a fost executat, mai întâi însă toți delegații și-au semnat numele pe ferestrele vagonului.

Luptele la Scutari continuă.

Cetinje. — Hassan Riza bey, comandantul orașului Scutari, n'a voit să ia la cunoștință știrea despre încheierea armistițiului, comunicată printr'un parlamentar muntegrecan. Ieri armata turcească care apăra Scutari a dat un asalt violent asupra pozițiilor muntegrecane, încercând să-i scoată pe muntegreceni din pozițiile lor. Amănunte lipsesc.

INFORMAȚIUNI

Arad, 10 Decembrie 1912.

AVIZ COLABORATORILOR NOȘTRI.

Rugăm pe numeroșii noștri colaboratori externi să binevoiască a-și trimite contribuțiile pentru marele număr ce vom scoate de Crăciun, — cel mult până în 15 Decembrie st. v. Numai având din vreme toate articolele politice și literare de interes general, vom putea învinge anevoințele de ordin tehnic ce se ivesc cu asemenea ocazii.

Academia populară din Blaj. Duminică în 8 Decembrie, Academia populară și-a ținut prima serată în sala de gimnastică a liceului. Comitetul a ținut ca aceasta serată să aibă un caracter festiv, întocmind un program mai bogat și mai variat. În fața unei săli arhipline — care se dovedește și asta prea mică pentru numărul deosebit de mare al auditorului — serata începe cu imnul: „Pe al nostru steag” de C. Porumbescu cântat frumos de corul teologilor sub

Nou institut de văpsătorie, curățire și spălătorie cu aburi.

Aduce la cunoștința on. public, că am deschis

un institut modern de văpsătorie, curățire și spălătorie cu aburi
în ARAD, colțul străzii Weitzer János.

Institutul: str. Magyar nr. 26. Institutul de primire: str. Weitzer János (vis-à-vis de poșta centrală).

Roagă binevoitorul sprijin, proprietarul

Knapp Sándor.

[Ka 429-56]

conducerea dlui E. Ștefanuț. Urmează interesanta prelegere a dlui profesor Ștefan Pop despre Mihai Viteazul, gloriosul erou dela Călugăreni, care într-o fericită și sublimă clipă a avut fericirea să aibă sub sceptrul său întreagă suflarea românească, ca mai târziu când risipit acest vis — să-și închidă pentru totdeauna ochii, decapitat mișelește de dușmanul său Basta — în tabăra de lângă Turda. A fost moartea lui cea mai îndurerată pagină din istoria neamului — și d. Ștefan Pop a zugrăvit-o reușit, evocând în închipuirea noastră acele clipe de o glorioasă apunere, — a unui din cei mai mari eroi, cu care se vor mândri totdeauna glorioase paginile istoriei noastre naționale. Dnii Ioan Tocaciu teolog anul III și George Văgălău teolog anul I au cântat cu temperament artistic: „Bate vântul” duet de Iacob Mureșianu. D. I. Tocaciu are o puternică și profundă voce de bas, care a captivat publicul, iar d. G. Văgălău — e un cântăreț cu frumos viitor. Stăpân pe o voce de un timbru plăcut, o dulce voce pentru doine — cu cari a emoționat publicul a fost călduros aplaudat și rechemat de mai multe ori. Acompaniamentul la pian la ținut maestrul I. Mureșianu, care a fost aclamat cu frenezie. D. candidat de avocat Traian Erdélyi a declamat cu patos eroica poezie a lui V. Alexandri: „Eroi dela Plevna.”

Seratele, cari le aranjează Academia populară din Blaj sunt de un interes cu mult mai mare de cum s'ar crede. Insemnătatea lor o vor înțelege-o mai târziu tinerile generații de studenți pentru cari conferențele acestea vor fi un puternic stimulent la fapte mari — într'un viitor nu îndepărtat. Și nu cred — să mă înșel! — I. P.

Un Neamt despre Macedo-Români. In Nr. 3623 al revistei „Leipziger Illustrirte Zeitung” dl Dr. Albrecht Wirth din München publică un articol de fond despre „Situatia populației din Balcani”. La pag. 1121 vorbește astfel despre Macedo-Români: „Pe coastele Pindului locale 400.000 de Aromâni sau Cuțovlahi, cari sunt înrudiți (?) cu Români al căror număr în România, în Austro-Ungaria și în Basarabia rusească atinge cifra de 10 milioane de capete. Înainte de zece sau cincisprezece ani a început și la Cuțovlahi o propagandă, condusă mai ales de tribanul poporului, Apostol (Mărgărit). Propaganda aceasta se îndrepta în prima linie împotriva Grecilor, cari, din aderenți infocați ai Cuțovlahilor au devenit dușmani înviersumați ai acestora, măcelărind mii de oameni în ultimele săptămâni. În linia a doua propaganda aceasta se gândi la posibilitatea unei legături cu regatul României. O astfel de legătură este exclusă din punct de vedere teritorial, deoarece dela munții Pindului la Dunăre nu există nici o punte teritorială. Cu toate aceste șansele românești nu sunt lipsite de speranță, căci mai întâi poporul român este cel mai vânos popor de pe pământ, deoarece 500 de ani de rând nu existau de loc, și deodată au arătat apoi o extraordinară putere, iar acum, de vre-o jumătate de secol, sunt într-o continuă și iresistibilă expansiune. Ei înșiși nu se asimilează nici odată, pentru aceea însă orice alte frânturi de popoare le cad lor iertă. Ei sunt în adevăr asemenea unui râu din Karst, care pe o lungă distanță curge pe sub pământ, pentru ca apoi cu o vigoare și cu o curăție potențată să iasă din nou la lumină. Apoi am auzit în ultima mea călătorie în Balcani, făcută în toamna aceasta, dela un Bulgar o veste care mi s'a părut deosebit de importantă: anume prin întreaga Bulgarie se extind mici colonii de Români și Aromâni, așa că în viitor li s'ar netezi ca'ea unor eventuale planuri teritoriale. Va fi o crâncenă luptă, căci și Bulgarii sunt foarte îndărătnici, și ei au trecut în România sudică, formând colonii de țărani”.

Descoperirea asasinilor lui Stroe Beloescu. Din Bărlad vine știrea, că acei patru indivizi bănuți ca părtași la omorul proprietarului și filantropului Stroe Beloescu au fost depuși în arestul preventiv. In decursul instrucției însă nu s'a putut dovedi vinovăția lor și au fost puși în libertate. Poliția și-a îndreptat atunci cercetările în altă parte, și a putut în sfârșit să descopere pe adevărații asasini, cari sunt în număr de șapte. Ei au fost depuși și judecatorul de instrucție cercetează. Trei dintre ei sunt de fel din locali-

tate iar patru din comuna Berești (Covorului). Unul dintre ei a făcut mărturisiri complete arătând amănunțit împrejurările în cari au comis toți șapte crima. Se crede că și ceilalți asasini vor mărturisi, ușurându-se astfel instrucția.

Serate politice și literare la Paris. Un grup de tineri români din Paris au luat inițiativa formării unui cerc politic și literar al românilor din Paris cu scopul de a realiza o apropiere sufletească și o comunitate de vederi în sânul numeroasei colonii românești din capitala Franței. Prima sedință literară a avut loc în saloanele dlui Alexandru Em. Lăzărescu, distinsul fiu al dlui Em. Lăzărescu, fost senator. Frumoasele saloane de pe bulevardul Saint-Michel au reunit un număr mare de distinși tineri români cari își fac sau își emplettează studiile la Paris. **DI Alexandru Em. Lăzărescu** a cetit mai multe bucăți din literatura franceză și câteva poezii proprii. **D. Em. Stoinescu**, licențiat în științele matematice, a delectat auditorul prin câteva recitări frumoase. La sfârșitul seratei **Mircea R. Șirianu**, licențiat în drept și doctorand în științe politice și economice, a făcut o expunere a *situației externe*, făcând apel la patriotismul tinerilor români. Atât recităriile cât și expunerile dlui Șirianu, care este de altfel și colaborator la ziarul „Românul” din Transilvania, au fost aplaudate.

Sedințele acestea utile vor continua în fiecare săptămână. În asistență am remarcat și câțiva publiciști francezi veniți să asculte debaterile asupra politicii externe. **Observer.**

O parte din Paris în întuneric. Din Paris vine știrea, că un mare incendiu a distrus uzina de electricitate dela Saint-Denis și a lăsat fără lumină mai multe cartiere din Paris. Această uzină dând curentul mai multor linii de tramvai metropolitan, aceste linii au fost întrerupte. Incendiuul a fost stins repede fără nici un accident de persoane.

O alegere de notar-model. Ni se scrie: In 29 Noemvrie s'a făcut alegerea, mai bine zis, numirea de notar în cercul notarial al Bucovii, la care sunt alipite comunele Bucova, Bontariul superior și inferior, trei comune fruntașe și curat românești, cam cu 4000 de locuitori.

Știam deja de mult că în Ungaria domnește exclusivismul de rasă maghiar, și știam și aceea că acest exclusivism și nepotism în comitatul românesc al Hunedoarei bate recordul cel mai culminant. Cu toate aceste, astăzi, când politica externă e pusă la cele mai gingașe probe, și când din fotoliile ministeriale se declamă libertatea, fericirea și împăcarea naționalităților nemaghiare în special a românilor, eram în drept a crede că măcar cu această ocaziune se va da drept românilor din acest cerc pentru a-și alege un notar după plac. Cu atât mai vărtos că îl aveau chiar aici, în persoana vicenotarului Ioan Roșca, un tânăr bine pregătit și ireproșabil sub orice raport. Și mai cu seamă din considerația, că acestui cerc notarial, în cei din urmă 25 de ani, de patru ori i s'a impus notar cu forța, în contra tuturor protestelor.

S'a înșelat însă amar poporul în legitimele lui așteptări, căci și de data aceasta au fost zădărnice, prin ținuta de bazi-buzuc a protopretorelui din Hațeg, Fekete Károly, care înainte de alegere s'a adresat poporului cu următoarele cuvinte: „Astăzi am venit la d'voastră să punem notar, dar vă spun, că d'voastră nu știți cari oameni sunt buni și nici nu-i cunoașteți; îi drept că au băgat rugare o grămadă de notari, dar am eu unu, om cuminte, foarte cuminte, învățat de tot și bun ca pita, (trebuia să mai zică că e neam cu el) pe acesta vi-l pun de notar. Eu vi-l pun și de nu-i bun, eu vi-l iau de pe cap, iar de veți alege d'voastră și nu va fi bun, eu nu vă mai pot ajuta; și ca să facem pe placul legii vă mai pui în candidație doi notari cari nu au lipsă de cercul d'voastră.”

Garda, de care era însoțit d. primpretore, strigă un „eljen” și cu aceasta protejatul și ruda prim-pretorelui, Konya Ferenc, fu dat notar gata, iar poporul s'a depărtat dând din umere și cu aceasta alegerea s'a sfârșit. Adecă după șiretlicul protopretorelui românii din cercul notarial al Bucovii, nu cunosc oamenii, nu cunosteau pe vicenotarul Roșca, care de un șir

de ani stă pironit între actele cancelariei, descălcind itele unui notar bolnăvicios, opac și slăbănog, isprăvind-i toate trebile de cari poporul avea lipsă. Zic, până era atașat lângă un notar neputincios, era bun. Acum însă când să ajungă șef al cancelariei fiindcă e român nu mai corespunde.

Va fi bun și în viitor ca descălcitor al actelor până când domni nemeși vor petrece la vânătorii și alte trebi sportive.

Tragicul acestei alegeri stă însă în faptul, că din intelectualii cercului absolut nici unul nu a fost de față. Poporul a fost dus ca o turmă de vite la junghiere, fără a-și ridica cineva cuvântul. Această absență vinovată și precum se vede intenționat făcută, nime nu și-o poate explica. Dar nici nu se poate scuza sub nici un raport. Trist, dar adevărat. — X.

Punerea jurământului a noui numiților dignitari bisericești. Ieri la orele 10 înainte de amiază au pus jurământul în Schönbrun în fața M. Sale împăratului noui numiții dignitari bisericești: primatele Ungariei și arhiepiscop de Strigoniu Dr. Ioan Csernoch, episcopul Lugosului Dr. Traian Valeriu Frențiu și episcopul sârbesc de Buda Dr. Gheorghe Zubkovič. La acest act festiv au fost de față primul ministru ungar Lukács și ministrul de culte și instrucție contele Zichy, iar textul jurământului l'a cetit secretarul de stat din ministeriul de culte și instrucție Al. Náray-Szabó.

După punerea jurământului înalții dignitari au fost primiți pe rând în audiență privată de cătră M. Sa.

La orele 11 a. m. nouii dignitari au sosit în palatul ministeriului ungar din Viena unde s'au prezentat pe rând ministrului de culte și instrucție, contele Zichy, iar la orele 2 și 55 minute au plecat toți 3 cu trenul la Budapesta.

Povestirea unui ofițer român despre dezastrul dela Ceatalgea. Este greu de închipuit și mai greu de redat povestea înfricoșătorului atac dela Ceatalgea. Un ofițer superior din armata română, care mulțumit unor împrejurări excepționale, a putut urmări ultimele atacuri ale Bulgarilor, făcând unui ziarist român crochiul chiurasei dela Ceatalgea, care barează drumul la Constantinopol, a descris jalnicul câmp de bătaie, cuprins între Ciorlu și Ceatalgea.

Convorbitorul meu, spune ziaristul român — a căutat întâi să-mi dovedească greseliile tactice ale comandamentului bulgar, căruia i se datorește dooliul unui neam întreg și două victorii strălucite, dar compromise în urma dezastrului dela Ceatalgea. Propriu zis, scopul final al luptei nu a fost atins. Cu tot sângele curs, dar, luptele au avut aerul unei ameteți, fiindcă nu se poate spune că armata bulgară și-a ajuns ținta. Dacă vii de pe câmpul de război și se pare tocmai contrarul. Bulgarii într-o sfortare supremă și-au epuizat toate forțele, pe când Turcii reușit sub chiurasa dela Ceatalgea, și-au regăsit energia.

Dar negreșit păreriile convorbitorului pot face obiectul unui studiu critic pentru profesioniști. Interesante sunt pentru noi povestirile groaznicei priveliști ce-și întinde largul ei orizont pe tot cuprinsul dintre Ceatalgea și Ciorlu. Povestitorul a asistat la atacul dela Buiuk-Ceșmege, punctul unde armata bulgară încercase o mișcare de întoarcere, pe când restul trupelor operau la Hademkioi și Dercos.

„De departe spectacolul era în adevăr frumos, rîndurile ce cădeau sub focul obuzelor făceau efectul spicelor cari se pleacă sub tăișul secerii. Nici un geamăt de durere nu pătrundea până la mine, iar rîndurile cari cădeau sub ploaia de șrapnele dădeau tabloului, așa cum era văzut din depărtare, o frumoasă priveliște. Impresia era cu totul alta când străbați câmpul de bătaie. Am făcut pe jos drumul dela Ceatalgea la Ciorlu. Era timpul asanării câmpului. Cât vezi cu ochiul un întins de cadavre, pe ici pe colea câte un geamăt, poate ultimul suspin al vre-unuia, la care moartea în graba de a seceră a întârziat să vie. Era la câteva zile după dezastrul dela Ceatalgea, atunci când holera venise să completeze opera obuzierilor. Se punea o mare grabă pentru asanarea câmpului. La început se săpau gropi adânci, unde se adunau cadavrele peste cari se arunca petrol și li se da foc. Dar mirosul cărnurilor arse și aspectul era îngrozitor. Populația fiind revoltată și soldații scârbiți de acest spectacol, comandamentul a renunțat la acest procedeu.

deu. Ce este m... mai erau ame... de boli epidem... auzei gemet... tr'un cuvânt ia... murit cu zile p...

Doau zile d... întipărit în mi... cu toate victor... Fiindcă un lucr... avut multă ins... și de comandat...

Iată pe scu... câmpul de răs...

Foloasele
In legătură cu... până mării N... mii ostași pe... pa stângă a o... rii de Marmar... la Rodosto pe... Bulgarilor.

Austria și... rea Adriatică... manentă a D... ces la marea... și Portugalia... grație stăpân... imense, ca s... față de efort... făcute pentru... și Japonia și... stăpânirea P... tot cursul ar... ghiată, cari p... Din aceste... pune destul c...

Adaus de
parohial or... invățătorului... cor ca adaus... aceasta vrede... curie, văzând... teles pe dep... ci și sufletul... soartă trebu...

Magazin pri... Cetate (Temes... fenelei hotelu... (A 444)

x Atrager... asupra anunț...

x O va... wetter Jân... din una dia... se bucură de... deoarece pri... gante, prin b... vind și în r... strălăutate și... știință așa, că... oroloage din... rece firma R... stită care te... cari se refer... talog de preț...

x Cel ma... pian sau pian... mănesc de p... vici din Sibiri... derea serbat... ma coalitate... Se admite ș... bile.

URO

C

Sf. biseri... lista Vască... memoria lui... mătorul pro... I. Dimin... Parastas pe... renetic, rost... I jum. după... Program... 2. Viata și a...

deu. Ce este mai trist e și faptul că printre cadavre mai erau amestecați și răniți greu sau cei căzuți de boli epidemice și atunci din mijlocul flăcărilor auzeai gemete lugubre, zvârcoliri de trupuri, într'un cuvânt iadul în toată grozăvia lui. Câți n'au murit cu zile pe aceste câmpuri!...

Două zile de călătorie prin aceste locuri mi-au întipărit în minte tot dezastrul armatei bulgărești, cu toate victoriile ei dela Kirkilisse și Lule-Burgas. Fiindcă un lucru este sigur: dacă soldatul bulgar a avut multă însuflețire, trupa bulgară a fost lipsită și de comandament și de serviciu sanitar.

Iată pe scurt povestirea acestui martor de pe câmpul de război.

Foloasele ce decurg din stăpânirea mării. În legătură cu războiul din Balcani, Turcia, stăpâna mării Negre, și-a adus din Trebizonda 30 mii ostași pe care i-a debarcat la Medua în aripa stângă a ostirii bulgare. Turcia, stăpâna mării de Marmara, și-a adus alte forțe importante la Rodosto pentru a ține piept avântului eroic al Bulgarilor.

Austria și Italia își dispută întâietatea în marea Adriatică. Rusia pretinde deschiderea permanentă a Dardanelor, pentru ca să aibă acces la marea Mediterană. Spania odinioară ca și Portugalia ajunseseră o dezvoltare enormă, grație stăpânirii mărilor. Anglia face sacrificii imense, ca să-și păstreze întâietatea pe apă, față de eforturile considerabile ale Germaniei, făcute pentru atingerea aceluiaș scop. Rusia și Japonia și-au declarat război în 1904, pentru stăpânirea Port-Arthurului, port abordabil în tot cursul anului, cu toate blocurile uriașe de ghiată, cari plutesc pe Pacific.

Din aceste câteva exemple, foloasele se pot pune destul de bine în evidență.

Adaus de scumpete. Ni se scrie: Comitetul parohial or. rom. din Oravița-montană a votat învățătorului Gheorghe Lipovan suma de 200 cor ca adaus de scumpete pe anul 1912. Fapta aceasta vrednică de imitat, ne umple de bucurie, văzând că bravii noștri Orăvițeni au înțeles pe deplin, că „școala” nu e zidire numai, ci și sufletul ei „învățătorul” despre a cărui soartă trebuie mai bine grijit. — Cor.

Magazin principal: **Parfumerie „Hyglena” Timișoara-Cetate** (Temesvár-Belváros) vis-à-vis de intrarea cafenelei hotelului „Coroana”. (A 444)

x Atragem atențiunea on. cetitorilor noștri asupra anunțului librăriei „Doina” din Beius.

x **O veste interesantă.** Firma Brauswetter János, eronometru și eiasornicar în Sedin una dintre cele mai vechi firme din patrie, se bucură de mult interes și de-o rară încredere, deoarece prin orologioarele dsale excelente și elegante, prin bijuteriile dsale moderne, pe cari le vind și în rate, nu numai în Ungaria, ci și în străinătate și-a câștigat cea mai deplină recunoștință așa, că azi puțini oameni își mai eomandă orologioare din Budapesta sau Cincibiseriei, deoarece firma **Brauswetter** este o firmă bună și cinstită care te servește prompt și conștiințos. Acei cari se refer la ziarul nostru primesc marele catalog de prețuri al acesteiirme gratis și fano.

x **Cel mai potrivit dar de Crăciun** este un pian sau pianin bun și frumos din **depozitul românesc de plane** al prof. de muzică **T. Popovici** din Sibiu, strada Cîsnădiei7, asortat în vederea serbătoarelor cu instrumente nouă de prima coalitate, cu prețuri mai ieftine ca oriunde. Se admite și plătire în rate lunare convenabile. Po 633.

CRONICA SOCIALA

Comemorarea lui Șaguna.

Sf. biserică și școala gr. or. română din Săliștea Vașcăului va serba în 15 Decembrie n. memoria lui Șaguna, aranjând un festival cu următorul program:

1. Dimineața la orele 8 liturghie solemnă. Parastas pentru fericitul Șaguna. 2. Discurs patrenetic, rostit de S. Sa Ilie Bursășim. La orele 1 jum. după amiazi festivitate școlară.

Program: 1. Imnul lui Andrei, de D. Cuntan. 2. Viața și activitatea metropolitului Andrei Ba-

ron de Șaguna, de Inv. Alex. T. Sala. 3. Memoriei metropolitului Andreiu, (poezie funebrală) de Dr. A. Marinescu, decl. de George Boie, elev cl. IV. 4. Marș ostășesc, cant. 5. Școlarul bun, de N. S., decl. de Vasile Teaha, elev de cl. I. 6. Pasage din piese naționale, solo de vioară, executate de Inv. Alex. T. Sala. 7. Noi, de Oct. Goga, decl. de Ana Tulvan, elevă de cl. IV. 8. Nu fiți leneși, dialog de N. S., pred. de I. Tulvan și D. Bursășim, el. c. II. 9. Hora școlarilor, Cântecul mătelor, cant unis. 10. Isus și învățatura, de N. S. decl. de Crăciun Tulvan, elev de cl. III. 11. Moș Martin, de I. Grozescu, decl. de Nicolae Morar, elev de cl. III. 12. Marșul școlarilor, cant unis.

Oferte benevole se primesc cu mulțumită și sunt destinate fundațiunii Dimitrie Tichindeal și Moise Nicoară.

Despărțământul Becicherecul-mare al „Astrei”.

Membrii despărțământului Becicherecul-mare ai „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român”, sunt convocați la adunarea cercuală ordinară ce se va ține în **Toracul-mare, în 15 Decembrie st. n. 1912 la orele 2 p. m.** în localul școalei ort. române din acea comună cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
 2. Raportul comitetului.
 3. Alegerea unui membru în comitet.
 4. Reorganizarea Agenturei din Toracul-mare.
 5. Alegerea comisiei pentru înscrierea membrilor noi și încasarea taxelor.
 6. Disertațiuni.
 7. Propuneri și interpelări.
 8. Inchiderea adunării.
- Becicherecul-mare, 6 Decembrie st. n. 1912.**
Vichentie Petroviciu, director. Dr. Pavel Obadeanu, notar.

ECONOMIE.

Băncile populare și cooperativele satești în România.

VI.

În articolul nostru precedent am arătat care este menirea obștiilor de arendare constituite de cătră țărani, și am schițat organizarea și modul de funcționare ale acestor asociațiuni de exploatare în comun cari au adus deja rezultate așa de îmbucurătoare. Rămâne să mai prezintăm cetitorilor cari au binevoit să urmărească aceste expuneri **situațiunea actuală** ale obștiilor de arendare.

Cum anuarul Băncilor și al cooperativelelor satești (pe care-l redactează **Casa centrală**) pe anul 1911 încă n'a apărut, vom lua ca bază constatările făcute la sfârșitul anului 1910 (31 Decembrie). Notăm însă că situațiunea **actuală** întrece, din toate punctele de vedere, pe aceea constatată la 31 Decembrie 1910. Obștiile de arendare **sunt în plin progres**, fapt care se învederează în mod strălucit din următorul tablou comparativ dela începutul funcționării obștiilor până acum:

Anul No. obștiilor	Suprafața în Ha.	Arenda plătită.
1903	8	4.940 94.785
1904	16	10.557 256.025
1905	37	30.358 626.144
1906	68	54.681 1.611.428
1907	103	37.344 2.183.822
1908	172	133.227 3.628.062
1909	247	173.890 5.272.900
1910	347	248.340 7.762.871

Acest tablou dovedește un progres constant. Ce deosebire între modestul început cu 8 obștii de arendare cari plăteau o arendă totală de 94.785 lei și cele 347 obștii de arendare dela 31 Decembrie 1910, cari au arendat 248.340 de Ha. și au plătit o arendă totală de 7 milioane și 763 mii de lei!...

Am subliniat intenționat datele din anul 1907, **anul revoluției** țaranilor noștri. Din

cifrele cari ne indică situațiunea din acest an cetim o constatare curioasă, dacă vom face o comparație între aceste cifre și acelea ale anului 1906.

Vedem că **chiar și în cursul anului tragic 1907 numărul obștiilor a sporit**, căci dacă la sfârșitul anului 1906 găsim în țară 68 obștii de arendare la sfârșitul anului 1907 găsim 103 obștii! Numărul lor s'a îndoit aproape... Dar lucru curios că deși numărul obștiilor în cursul anului sângeros au sporit, deși arenda totală plătită de țărani obșteni a sporit și ea foarte mult (atingând suma de lei 2.183.822, față de lei 1.611.428 ai anului 1906) totuși **suprafața arendată de țărani în 1907 a fost mai mică decât aceea arendată în 1906**. Într'devăr vedem că pe când în 1906 țărani au arendat 54.681 de Ha, în 1907 ei n'au mai putut obține în arendă decât 37.344 Ha, **deși totalul arendei plătite a fost mult mai mare în 1907 decât în 1906 și deși numărul obștiilor țărănești a sporit și el!**

Cum se explică această situațiune, la prima vedere curioasă, din anul sângeros 1907? Se explică așa că deși progresul obștiilor de arendare n'a încetat nici în cursul acestui tragic an totuși țărani n'au putut (sau în unele locuri n'au vrut) să arendeze o întindere tot așa de mare sau mai mare ca în anul precedent și anume din cauza **răcelei** ce se născuse în acest nefast an între țărani obșteni și proprietarii de moșii... Această răceală, așa de explicabilă în acel sângeros și crud an, a dispărut însă repede mai cu seamă grație intervenției energice și juste a guvernului liberal care, venit la putere în 1907 în toiul revoluției, a știut să liniștească pe țărani și să introducă reforme favorabile lor. O dovadă că această răceală a fost trecătoare este și faptul că anul următor revoluției, 1908, a adus un avânt mare în viața obștiilor de arendare.

Situațiunea actuală. — Cele mai recente date statistice de cari dispunem în privința obștiilor de arendare sunt dela 31 August 1911. Deși anuarul pe anul întreg 1911 nu este terminat totuși anticipăm cetitorilor acestui patriotic ziar aceste constatări făcute pe ziua de 31 August 1911. Iată situațiunea obștiilor de arendare la această dată: Au fost 378 obștii de arendare, cu un **capital vărsat de 2.486.433 lei**, cari au arendat o întindere totală de 283.381 Ha și a plătit o **arendă totală anuală de 9.230.806 lei**. Ce situațiune excelentă! Ce avânt îmbucurător! Cifrele acestea vorbesc așa de clar.

Un fapt important este **suprimarea intermediarilor** (așa numiți „samsari”), cari căutau să exploateze cât mai mult și fără scrupule pe țărani fără experiență. Prin suprimarea lor au câștigat atât țărani constituiți în obștii cât și proprietarii cari își arendează moșiile țaranilor. M. R. Ș.

Ultima oră

Luptă pe viață și pe moarte pentru mare.

Semlin. — Organul progresiștilor moderați „Pravdar” scrie în numărul său de azi într'un ton de tot desperat despre chestia Mării Adriatice. Fără mare — scrie ziarul — Serbia e extra dată cu totul AustroUngariei și dacă nu va putea culege acest ultim rod al războiului ce-l poartă, mai bine va peri. Pentru mare Sârbia va lupta și cu mai multă însuflețire, decum a luptat contra Turcilor, și dela etatea de 15 pân'

la 60 de ani, bărbați și femei cu toții împreună vor prinde armele și mai bine vor muri decât să vadă, cum li se răpește rodul ultimei lor victorii.

Mobilizări de probă în Franța.

Paris. — Ieri și azi s'au făcut mobilizări de probă la gura dela Sarrente cu torpiloare, submarine, artilerie de marină și cu două regimente din colonii. Guvernul francez pentru a liniști populația a declarat oficial că probele acestea sunt manevre normale cum se țin în fiecare an.

Dimisionarea contelui Berchtold?

Viena. — În legătură cu demisionarea lui Aussenber și Schemua s'a răspândit vestea că și contele Berchtold va demisiona. Dela locurile competente se desminte aceasta, dar a doua versiune pare mai probabilă, adică, după soluția crizei actualului ministru de externe își va părăsi postul.

Programul conferinței ambasadurilor.

Berlin. — Ziarului „Berliner Tagblatt” i se telegrafiază din Petersburg că la conferința ambasadurilor ce se va ține în Londra vor fi discutate numai chestiile care ating interesele marilor puteri: 1. Chestia portului sârbesc și a coridorului. 2. Chestia Albaniei în general și stabilirea hotarelor Albaniei în special. 3. Insulele din Marea Egee ocupate de Greci și Italiani. 4. Viitorul insulei Creta, datoria statului otoman și chestia monopolului de căi ferate pe teritoarele cucerite. 5. Soarta Salonicului, în caz că Grecia nu va ajunge la o înțelegere cu Bulgaria.

Hotărârile conferinței ambasadurilor de sine înțeles nu vor fi obligatoare pentru puteri, dar vor clarifica situația internațională și vor ușora guvernele europene de a ajunge la o înțelegere.

Grecia în fața Valonei.

Roma. — O coloană puternică a armatei grecești a intrat în Kimara și acum înaintează spre Valona, care se află dela Kimara în o depărtare de abia 40 kilometri. Poate încă azi sau mâine Grecii vor fi ocupați Valona. Guvernul grecesc intenționează a avea cât mai mulți atus, pe când se vor prezenta însărcinații Greciei la Londra.

S'a votat proiectul referitor la garda parlamentului ungar.

Budapesta. — În ședința de azi a camerei ungare după o scurtă vorbire a referent, com. adm. Stefan Rakovsky care a făcut cunoscut proiectul referitor la înființarea gardei parlamentare camera a primit unanim acest proiect atât în general, cât și în special.

Bibliografie.

A apărut: revista pentru literatură, artă și știință „Luceafărul” Nr. 31, 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: Dr. Pavel Roșca Spre un ideal. * Statele din Balcani: Bulgaria, Sârbia, Muntenegru și Grecia. Ion Arginteanu Macedo-Români. C. S. Constante Albania și Albanezii. Octavian Goga, În suflet aștept o teamă cum s'așterne (poezie). I. Dragoslav, Bătălia dela sase Septembrie 1877. I. N. Părvulescu, Pribeag (poezie). N. Durnovo, Rusia și războiul din Balcani. Ioan Costescu, Starea socială a Românilor Basarabeni. * Poezii populare din Basarabia. * Un popas în Bucovina. I. Agârbiceanu, Povestea unei vieți (roman). P. Papazissu, Sonet: În țara ta (poezie). Păreri despre războiul din Balcani (Ioan I. Brătianu, C. Stere, N. Iorga, S. Mehedinți, I. Rădulescu-Pogoneanu, Dr. Ioan Mihu). Cronici: Oct. C. Tăslăuanu: † Octavian Smigelschi. E. Lovinescu: Pentru Iliaric

Chendi, Senin: Scrisoare din Beiuș. Insemnări: Redacționale. Strângerea rândurilor. Societatea pentru fond de teatru român. Expoziția de pictură Anton Ventzel. Centenarul seminarului din Arad. Eudoxiu Hurmuzachi. „Solia Satelor”. „Versuri flușurate”. — Poșta redacției. Ilustrațiuni: Sentinela bulgară, Preot binecuvântând pe soldații cari pleacă în războiu, Tabăra lângă Podgorița. Turci făcuți prizonieri de Muntenegri. Orașul turcesc Verane după cucerirea Muntenegrinilor în 16 Octomvrie. Cea dintâiu luptă în războiul din Balcani: artileria springinește atacul infanteriei muntenegrine asupra fortăreței turcești Decici (10 Oct.), Lagărul unei bande turcești în Sandjac, Noua cruciadă, Situație critică în circuitul din Balcani, Turcia: Allah e mare. Numai el știe de cea lăsat pe pământ atâția, cari își rup sdrențele împărăției.

A apărut: *Noua Revistă Română*. Director: C. Rădulescu-Motru. Noutăți: Inmormântarea lui Caragiale. — Noul parlament. Actuale: George Murnu: Autonomia Macedoniei. Profesor la universitate. Cronică literară: Ion Trivale: „Către noua generație” de S. Mehedinți. — „Nuvelele” lui Ion Dragoslav. Școlare: M. Mihăileanu: Străinii în școlile noastre secundare. Literatură: D. Iacobescu: Noapte fantastică (versuri). Adrian Maniu: Prin genele soarelui. Castor & Pollux: Adagio de toamnă (versuri). Peter Rosegger: Acarul. Cronică Teatrală: Lazăr Cosma: „Egreta” de Dario Nicodemi. — „Voia Inimii” de Francisc de Croisset. Insemnări: Literatura italiană la Universitate. — Logică naționalistă. — Reynaldo Hahn. Revista Revistelor: Viața Românească. — Păreri ale unui spectator. — Luceafărul. — Le Courrier Européen. Memento.

A apărut: *Vals de amor*, pentru pian și violină, de Silviu de Herbay. Prețul unui exemplar 2 cor. — Venitul curat e destinat pentru scopuri culturale, mai ales pentru școala română de fete din Arad. — De vânzare la „Librăria diecezană” din Arad și la toate librăriile din țară. Această compoziție a dlui S. Herbay pe cât de nepretențioasă, pe atât de dragălașă, — melodie ușoară, acorduri dulci, — suntem siguri că, — având în vedere și scopul frumos și nobil, — va fi bineprimită și nu va lipsi din salonul nici unei case românești.

— *Dor și iubire* (c. I.), o excelentă colecție de cântări populare, doine etc., pentru coruri de bărbați și mixte, cu soli de sopran și bariton. Dat fiind faptul, că că aceste compoziții, cu motive adevărate românești, sunt răspândite aproape în toate ținuturile locuite de români, face de prisos orice reclamă sau apreciere. Prețul unui exemplar 2 cor. 50 fil. (pentru România și străinătate 2 lei 80 b.) plus porto postal. De vânzare la *Librăria Tribunei și Librăria diecezană* din Arad.

La *Librăria „Tribuna”* Arad, str. Deák Ferencz nr. 20 se află de vânzare următoarele cărți bisericești și de rugăciuni:

Apostol litere latine, legat în piele neagră cor. 9.50, leg. în piele roșie cor. 11.50.
Evanghelie cu litere latine legată în piele roșie, cu copcii cor. 25.— legată fin cor. 35.—
Molitvelnic bogat, lit. cirile legat 5.— fin legat cor. 6.—
Tâlcul Evangheliilor cu lit. cirile cor. 2.—
Octoihul mic sau manul de cântări bisericești egat, cu litere latine cor. 1.60 legat în piele cor. 3.20.
Octoihul cel mic, cu lit. cirile, legat cor. 1.60.
Cele opt glasuri sau Octoihul cel mic legat, cor. 1.50, acelaș, legat în piele cor. 3.—
Octoihul cel mic cor. 2.—
Octoih bogat de G. Cătană inv. legat cor. 2.50.

Acaftisul prea sfintei Născătoarei de Dumnezeu și alte Acaftise și rugăciuni leg. cor. 1.20.
Acaftist leg. în pânză cor. 1.75, în piele 3.20.
piele bună, aurit cor. 4.80, piele bună, aurit cor. 5.20.

Acaftist, leg. în os cu medalie cor. 4.—
Acaftist legat în os alb cu cruciuliță cor. 10.— în piele brună, moale cor. 10.—

Micul Mărgăritar sufletesc legat cor. 0.5.
Mărgăritarul sufletului. Carte de rugăciuni cântări, legată cor. 1.—

Mărgăritarul sufletului. Legată în pânză cor. 1.60.

Mărgăritarul sufletului, legată în piele cor. 3.20, legată în catifeacor. 5.60.

Măntuirea sufletului. Carte de rugăciuni cor. 0.80.

Icoana sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericești legată cor. 1.—

Icoana sufletului legată în pânză cor. 2.60.

Icoana sufletului leg. în catifea cor. 5.60.

Cheia raiului. Carte de rugăciuni leg. în alb, cu medalie cor. 3.40.

Visul Născătoarei de Dumnezeu 20 fil.

Epistola Domnului Nostru Isus Christos 20 fil.

Zidirea lumii, Adam și Eva, originea științei și Cele 12 Vineri 20 fil.

Sfârșitul lumii de Ioan Teologul 20 fil.

Să se aduagă la fiecare carte câte 5—10—15—30 fileri pentru porto. Recomandat cu 25% mai mult.

POȘTA REDACȚIEI.

S. Carpus. Viena. Am pierdut adresa. Trimite-ne-o încodată. Salutări.

I. M. Drag. Adresa cerută e: Dr. T. M. Dés.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Vincentiu Radu. Cnéz. Am primit 14 cor. abonament până la finea anului 1912.

Gheorghe Dârlea, Dieci. Am primit 7 cor. abonament până la finea anului 1912.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Mulțămită publică.

Tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscuților, cari din prilejul răposării și inmormântării iubitei și neuitatei noastre mamă văd. *Ila Roxin* năș. *Madin*, ne-au condolat, întărindu-ne suportarea adăine simțitei noastre dureri, pe aceasta cale le aducem profunza noastră mulțămită.

Curticii, la 26 Nov. (9 Dec.) 1912.

Zacharie și Aurora Coleriu.

Foile „Partidului Național”

„ROMÂNUL” și „POPORUL ROMÂN”

se află de vânzare la următorii depozitari:

București: G. A. Dușescu, Calea Victoriei 109.

Lugoj: Gheorghe Tărașu, „Librăria Minerva”.

Blaj: „Librăria Seminarială”.

Ka 12.

Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustrat și orice reparări de brânșă aceasta, cu prețurile cele mai moderate. — Prețurent gratis și franco. — Tot aici se pot căpăta obnibuse pentru 6 persoane, cară funebre, felurite căruțe landaner cu prețuri moderate.

Aviz.

Am onoare a aduce la cunoștință că mi-am deschis

cancelarie advocațională

în Arad, str. Józseffőherceg-ut Nr. 17 (lângă biserica lutherană).

Ci 641

Dr. GEORGE CRİȘAN, avocat.

Caut

un scriitor,

care posedă limba română și vărsat în afacerile cărții funduare. Postul e de ocupat momentan. Reflectanții pe lângă comunicarea pretensiunilor să se adreseze lui

(De 391)

Dr. Dénes Arthur adv. Marosujvár.

Un

candidat de avocat

astă momentan aplicare în cancelaria subserisului.

Pe 616-6

Dr. Alexandru Pop, avocat. Rodna-veche (Óradna).

Dr. Cornel Papp, avocat

și-a deschis

cancelarie advocațională

în Beiuș în casa Doamnei văd. Veghsó în fața eu judecătoria regească. (Pa 630)

Manuale folosite și noi

pentru toate instituttele de învățământ precum și hârtie și reevizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria Fichler Sándor, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307-100)

Prima societate de credit funciar român din București.

Anunț.

Se aduce la cunoștință d-lor detentori de scrisuri funciare rurale 4% și 5% că plata cuponului de 1 Ianuarie 1913, și 5% a scri-surilor ieșite la sorți la tragerea din Octomvrie a. c., se va face cu începerea de Luni 26 Nov. (9 Decemvrie), a. c. în toate zilele de lucru, dela orele 11-3, afară de Joia și Sâmbăta, zile rezervate numai pentru preschimbarea titlurilor cărora li-s-au terminat cupoanele.

Direcțiunea.

Ba 116-280)

Gustați

Berea SLEPING-car din fabrica „Bragadiru“.

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului acesta. :-

Sanatorul - Park

Budapesta, VI., Aréná-út 84/a (Városliget).

Secție de chirurgie, urologie și gynecologie.

Secție de chirurgie și gynecologie aranjată foarte modern și cu 4 săli de operație.

Secție urologică pentru cei suferinzi de beșică, rinichi și prostați cu aranjamente diagnostice și vindecătoare.

Fiecare își poate alege pe medicul curant. Prețuri moderate. — Prospecte se trimit.

Telefon nr. 58-94, 52-53.

(E 451-13)

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.

(Casa proprie).

(Ci 217-120)

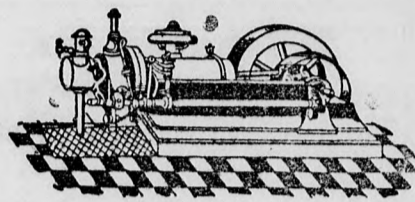
Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : prețuri moderate. : : :

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboseală dar Administrației noastre ti poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceies târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a cetit-o în ziarul acesta.

Körber József és T-sa

LUGOJ, strada Timșorilor n-rul 23. (Casa proprie)

Lăcătușeri, atelier pentru repararea mașinilor, instalatori de apeducte. Atelier entru repararea pompelor, a mașinelor cu benzin, motoare, mașini cu aburi și mașini agricole.

Lipire autogenă cu cea mai deplină garanță Atelier special. Turnătorie de fer și oțel. TELEFON 184.

Totfelul de instrumente muzicale violini, chitare, cimbele și piane încordează și reparază cu specialitate și cu prețuri moderate

KLINK SÁNDOR

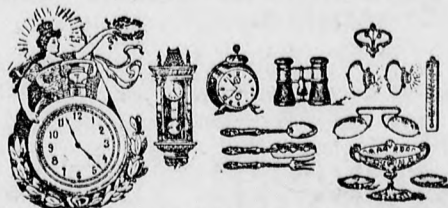
măestru pentru încordarea instrumentelor muzicale și fabricant de piane

DÉVA Kun-Kocsárd-u. Incordări de piane la dorință execut și în provincie.

LUDOVIC BINDER

GIUVAERGIU, CIASORNICAR ȘI AURAR (Membru al Unlunei Horlogere).

MEDIAȘ (MEDGYES) Markt platz nr. 11.

Mare magazin de: oroloage de Elveția, de aur argint, oțel și nichel, oroloage de părete și cu pendal. Bijuterii fine și articii de briliante, obiecte de lux veritabile de argint, și argint de China, articii optici. În marele meu atelier de bijuterii se execută totfelul de bijuterii, și se reparază cu specialitate bijuterii și ciasornice, pe lângă garanță. Prețuri moderate. Serviciu conștiințios. (Bi 463-80)

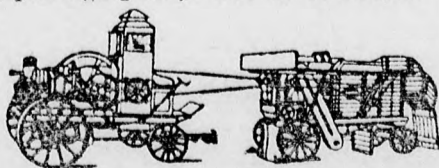
I 192-60

O. Iliovicu

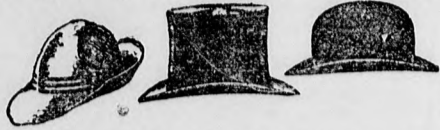
lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii Bistrița-Besztercze.

Execută totfelul de lucrări în branșă zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașine de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene — cu prețurile cele mai convenabile. □

Cea mai ieftină sursă de cumpărat este firma
Welther János, pălărier

Făgăraș—Fogaras, bulev. Francisc Josif

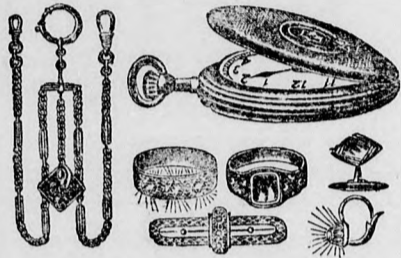

Au sosit noutățile cele mai moderne de pălării de toamnă și de iarnă: modeluri pentru femei, pălării de plisă, catifea, double și pălării de pănură, cu prețurile cele mai moderate. Articii de modă p. bărbați: mare asortiment de pălării de piele de epură, tari și mari. Pălării și chișturi pentru școlari, mare asortiment, dela cor. 2—3. Primesc spre executare tot felul de pălării spre reparare și văpsire, după cele mai noi modele. Pălării de doliu se execută imediat. (We—103)

Becker Lajos

ciasornicar și giuvaergiu

Temesvár-Józsefváros str. Hunyadi și colțul străzii Milsits

Mare magazin de oroloage de Elveția, de aur, argint, oțel și nichel, oroloage de părete și cu pendal. Bijuterii fine și articii de briliante, obiecte de lux veritabile de argint, și argint de China. In marele meu atelier de bijuterii se execută totfelul de reparări, și se reparază cu specialitate bijuterii și ciasornice pe lângă garanță.

Prețuri moderate! Serviciu conștiințios!

(Be 535—10)

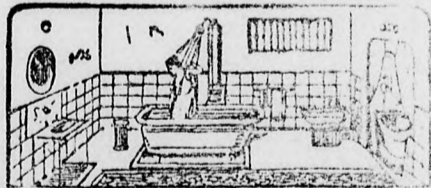
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriază de instalațiuni

Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Brașov, Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coverișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiță, vase pentru spălat și altele. Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. — — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă

Pregătesc (Ma 146—30)

cuptoare de teracotă, căminuri, vase, glastre, cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cuptoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onor. public:

Magyar István

fabricant de căminuri și artic. de lut
Temesvár-Gyárvaros Kém-utca n-rul 16.

Matutsek József

Kolozsvár, Szentegyház-u. 3.

Recomandă depozitul său bogat asortat cu totfelul de

încălțăminte

bărbătești și femeiești executate în atelierul propriu.

Comande din provincie, după măsură sau că trimițând o gheată veche care'i șade bine se pregătește prompt și din material bun, trainic și la modă. (Ma 443—)

KIKTA ISTVAN, atelier de pictură de sticlă
Budapest, VIII Kozsoru-u. 17
Ami iau îndrăzneala a atrage atențiunea on. public asupra atelierului meu de pictură de sticlă.
Ca specialist fac geamuri de biserică, pictură de lux pe sticlă pentru saloane, verande și sufragerii.
Mai departe plumbuit de artă gravuri pe sticlă și rame de aramă, precum și alte obiecte în bransa aceasta

KI 41—

MAÁR LAJOS és Testvére

fabrică de articii de lăcătușerie

ORADEA-MARE (Nagyvárad) strada Teleky n-rul 45.

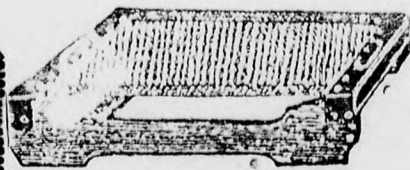
Executăm: vetre de fert, uși din fier vărsat, uși pentru cuptoare, țînătoare de clădiri, uși pentru cuptoare de copt, uși pentru căminuri, cuptoare de tinichea.

Catalog de prețuri la dorință se trimite gratis. (Ma 426—)

LEOPOLD KÖBER

LĂCĂTUȘ PENTRU CLĂDIRI ȘI LUCRĂRI DE ARTĂ și atelier pentru aranjamente cu gaz, apaducte și canalizare
MEDIASZ (MEDGYES) str. Alsó Kovács n-rul 23.

Execută orice lucrări și reparări în această bransă și anume lucrări de fier pentru clădiri, porți de fier, grații pentru morminți, vetre de fier și

(K 464—)

matrațe de fier, din material foarte bun, apoi introducerea de apaducte și canaluri cu prețuri ieftine și pe lângă garanță.

Beius

Belényes

Librăria „DOINA”

Ne permitem a recomanda atențiunei binevoitoare a On. public româneșe bogatul nostru sortiment de cărți literare de toate genurile, cărți bune pentru popor, cărți de rugăciuni și de economie, precum și tipăriturile advocatiale cu prețurile cele mai moderate și toate necesariile de cancelarie ca: hârtie, călimări, cerneală, creioane, tocuri, penițe, ceară de sigilat sugetivă, mape pentru masa de scris, hârtie de scrisori în cutii, apoi registre de contabilitate în diferite mărimi, albume pentru cărți postale și fotografii, sigile cu monogram și ștampile de cauciuc și metal pentru oficii, etc. etc.

Comenzile primite se execută cu cea mai mare promptitudine și constiențiozitate. La dorință cărți achitate înainte se expediază și la America și în celelalte țări străine.

Asigurăm On. public de un serviciu afar' din cale prompt și mulțumitor și ne rugăm a ne onora cu st. comenzi.

„DOINA”
LIBRĂRIE SOC. PE ACȚII
(Beiuș)-Belényes.

Do 617-16

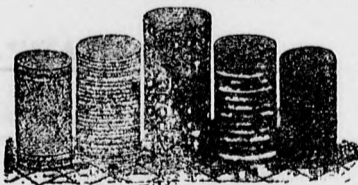
Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două culori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agencia principală pentru Ungaria-de-Sud:

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

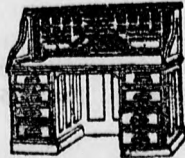
(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa
Temesvár-Belváros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținare în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografe se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și toffelul de rechizite dactilografe fabricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

In despărțământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și toffelul de covoare cu prețuri foarte scăzute

(Ma129-104)

Librăria „TRIBUNA”

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 20.

Al. Sadoveanu, Bordeenii și alte povestiri (1912)	2-
I. Pillat, Visări păgâne (Cărțile albe)	1-75
Ion Agârbiceanu, Schițe și povestiri	2-
L. Rebreanu, Frământări	1-50
Vasile Goldiș, A nemzetiségi kérdésről	1-
Rubin Patitia, Munții noștri, Țara Țopilor, Despre trecutul Munților Apuseni ai Transilvaniei	2-
Gheorghe Barițiu, Studii și articole, cu o prefață de Dr. I. Lupuș	1-50
N. Iorga, Generalități cu privire la studiile istorice	1-50
N. Iorga, Cugetări	2-50
S. Mehedintzi, Cătră noua generație	1-50
Iules Payot, Educația Voinței	2-
Alexandru Ciura, Foiletoane	1-60
P. Dulfu, Isprăvile lui Păcală. Carte premiată de Acad. Rom. Ed. III.	1-
Dr. V. Bianu, medic, Doctorul de casă sau dicționarul sănătății 800 p.	14-
Caragiale, Schițe nouă	1-25
Delavrancea, Irinel Comedie în 3 acte	2-50
Victor Eftimiu, Poemele singurătății	2-
N. Bălcescu, Istoria Rom. sub Mihai Vodă Viteazul, 8 vol. leg.	2-80
Teodor Crivetz, Bătălia dela Racova din Ianuarie 1475. (Cu o hartă anexă)	2-50
D. C. Moruzi, Instrăinații. Roman	2-
Radu Rosetti, Păcatele slugeriului	2-
A. Maior, Făt-Frumos, Poem dramatic în 4 acte	2-
M. Eminescu, Lumină de lună. Poezii	2-
Institutul pedagogic gr.-or. rom. din Arad	2-
N. Zaharia, Mihail Eminescu, Viața și opera sa ediție de lux	4-
Din scrierile și cuvântările lui Ion C. Brătianu 1821-1891. Partea I. 1848-1868	2-
Ion C. Brătianu, Discursuri, scrieri, acte și documente, vol. II.	2-
Nicu Dracinschi, Poezii	2-
Memoriile d-nei Steinheil	80
Napoleon în Rusia	80
Virgil Onițiu, Din cele trecute vremi	2-
I. Novicow, Emanciparea femeii	2-
I. Corbu, Nouă teorie cosmogonică	1-40
Dr. Pompil Cioban, Creditul nostru. Studiu economic financiar	2-
Ecaterina Pitiș, Poezii	1-50
Spiridon Popescu, Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului. Lucrare premiată de „Academia Română”	2-
Vioara din Bihor, Schițe și nuvele	2-
Maupassant, Inima noastră, roman	2-
N. Iorga, Neamul Românesc în Basarabia	2-50
I. C. Apostol, Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română. După documente	60
T. D. Speranță, Teatrul de familie	2-
Delavrancea, Luceafărul, dramă în 5 acte	2-50
Halima sau 1000 de nopți, 4 volume un volum	6-
D. Anghel, Fantome	1-60
I. Agârbiceanu, În întuneric, nuvele	2-
Em. Gârleanu, Cea d'intăi durere, nuvele și schițe	2-50
Sofia Nădejde, Patimi, roman din viața românească	2-
Constantin Negruzzi, Păcatele tinerețelor	95
Omer, Iliada, trad. de G. Murnu	3-
Ion Gorun, Robinson în țara românească	1-
Reproducere după tablourile lui Grigorescu, 20 de reproduceri admirabil reușite. Mărimea 38x29 cm. Prețul unui tablou	2-50
Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia. Tabloul ore mărimea de 65x45 cm. Prețul	2-50
Marele album intitulat „Armata română”. Reproduceri după tablourile pictorului T. Ajdukiewicz, cu 27 tablouri în format 52x43	15-
Lazăr Săineanu, Dicționar universal al limbei române. Ed. II-a	3-
Dr. Dionisie Moldovan, Avocatul popular broșat	2-50
A. Bena, Nu m'abandona. Pentru o voce și piano	1-30
Calendarul „Lumea Ilustrată” 1-50 fil., Calendarul „Partidului Național Român” din Ungaria și Transilvania 60 fil., „Amicul Poporului” 70 fil., „Calendarul Sătanului” 30 fil., „Calendarul Național” 40 fil., „Păcălici”, Calendar glumeț 30 fil., Calendar diecezan cu sematism 50 fil. fără sematism 30 fil., Calendar de părete 20 fil.	

Album pentru ilustrate a 1.60, 2, 3, 4 și 5 ser.; Album pentru poezii dela 70 fil. în sus. — Ilustrate cu porturi naționale românești bucata 16 fil. Ilustrate cu familia regală din România bucata 20 fil. — Hârtia de scris cutia dela 80 fil în sus.

George Dima, Cântece și Balade pentru o voce și pian, cu text român și german: 1. Dorința, 1-80, 2. De ce nu'mi vii? 1-80, 3. Peste vărfuri 1-, 4. Și dacă ramuri bat în geam 1-30, 5. Somnoroase pășunile 1-20, 6. Știi tu mândro? 1-, 7. Cântecul păstorului 1-80, 8. Pe când soarele de vară 1-, 9. Biata inimă îngelată 1-30, 10. Groza, baladă 2-70, 11. Notărire 1-, 12. Noi trei 1-, 13. Stefan Vodă și codrul, baladă 1-80, 14. Trădare 90 fil. 15. Curcile 1-80, 16. A venit un lup din crâng 1-75. — Cântece populare românești pentru o voce cu acompaniament de pian de G. Dima. — 1. Mândruliță de demult 1-, 2. Jelui-m'as și n'am sui 1-30, 3. Vai mândruiță dragi ne-avem 1-, 4. Hei, vei, măi! 1-30, 5. De-ar să trăznit Dumnezeu 1-80, 6. Sub fereastră mândrei mele 1-50, 7. O ce veste minunată 1-, 8. Doamne, Iusse Hristoase 1-, 9. Leagăn verde 1-, 10. O inimă ntristată 90 fil., 11. Hop, țuică-furcă! 1-, 12. Ciobanul 1-30. Biblioteca „Minervei”, „Socce”, „Bibl. pentru teji”, „Lumina”, „Lumen”, „Tri-bunej” etc. în cataloage separate.

(Ma 131-60)

Mandler János

intreprindere de beton, piatră artificială și teracotă

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare totfelul de lucrări în branșa lui, și anume: teracotă, canalizare, betonare, conducte

de țevi de lut și ciment, uscare peretilor umed, trepte (scări) de piatră artificială, porci, conuri „Habitz”, iacale pentru furnici, bazeuri, fontani artizanale și vârlă executate neexceptionabil și cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servese gratuit.

CAZANE pentru fierberea rachiiului

Aranjamente pentru fabrica de SPIET.

MASIN pentru strucăuț vântului și pentru opărea vaselor.

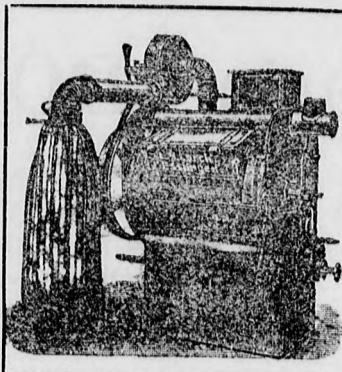
Prețuri moderate!
Condiții favorabile de plată!

MAGYAR RÉZMŰÁRUHAZ, RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Ujpest, Strada Gyár nr. 15. (Ma 164-30)

Hainele nu se mai strică! și nu mai trebuie curățite cu perla dacă le dai spre curățire la Institutul Văduva Engel Vilmos, în Făgăraș.

Provăzută cu mașini moderne și aranjat pentru curățirea chimică a hainelor, văpsirea stofelor și curățirea penelor de perini. Pentru curățirea unei îmbrăcăminte de bărbați 3 eor. La comanda dela 10 eor. în sus expediția se face franco.

Hainele de bărbați, dame, și copii, perdelele, broderiile, stofele mobilelor sau penelor de perini. Paltoane de piele se văpsesc în colorii întunecate, durabile și cu garanță. Văpsirea hainelor de doliu se execută grabnic.

(E 504—)

Premiate cu medale de aur.

Roate de tors

Cea mai mare fabrică pentru articlile de lemn și de galanterie provăzută cu motor electric.

Emil Krauss,

SIBIU-Hermannstadt-Nagyszeben Margarethengasse nr. 5.

Execută cele mai bune roți de tors, din lemn bun și uscat, cu mers liniștit, pentru fiecare bucată se dă garanță.

Totodată îmi permit a aduce la cunoștința stim. mușterii că execut orice lucrări în branșa mea. Lucrări solide și ieftine.

(K 123—)

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbații de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oriând în serviciul societății!

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU-NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CABAS-EVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
(Ba 240-156) Telefon nr. 850

MANDEL ZSIGA

orologier gluvaerglu-optic

DÉS—Fötér

Sucursala Gyulafehérvár

Cel mai mare depozit de tot felul de ciasornice de aur și argint precum și ciasornice de metal și nickel. Articuli de argint de China Berndorfer Cristofle și tacâmuri de argint. Ochelari și zwickeri de Rathenov. Articole optice de aur și argint Gramophoane și plăci. — Reparaturi solide și ieftine. Serviciu conștiincios. Prețuri moderate

(Ma 182—80)

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.

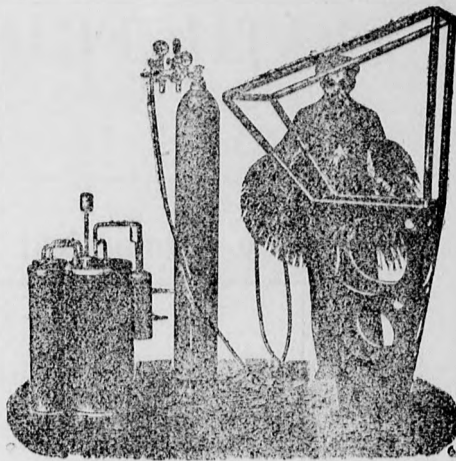
Telefon 20—59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!

Pistolul cu pocnește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.

Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 199—120)

KUN ENDRE,

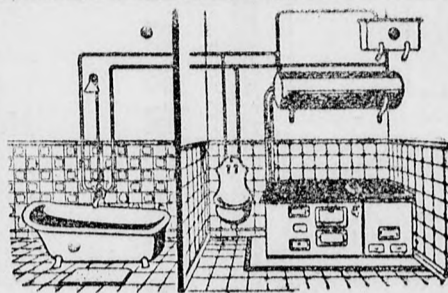
atelier cu mașini electrice pentru ascuțire artistică și homoru.

Ku 39—60) **SZATMÁR,**

casa-Lévay, via-Avia de Tribunal.

Se recomană pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru căsăpie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și cojocari precum și ascuțirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbiellor se otesc taxa numai pentru 5.

Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apaduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngrădiri de morminte după desen sau după planul propriu; cuptoare și cazane, montări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru canalele din oraș. Instalări de băi, apaducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adeverit de cele mai bune până acum. Closete patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani.

Cea mai perfectă executare de instalațiuni de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și țincuire. — Proiecte și planuri gratuite și prompt.

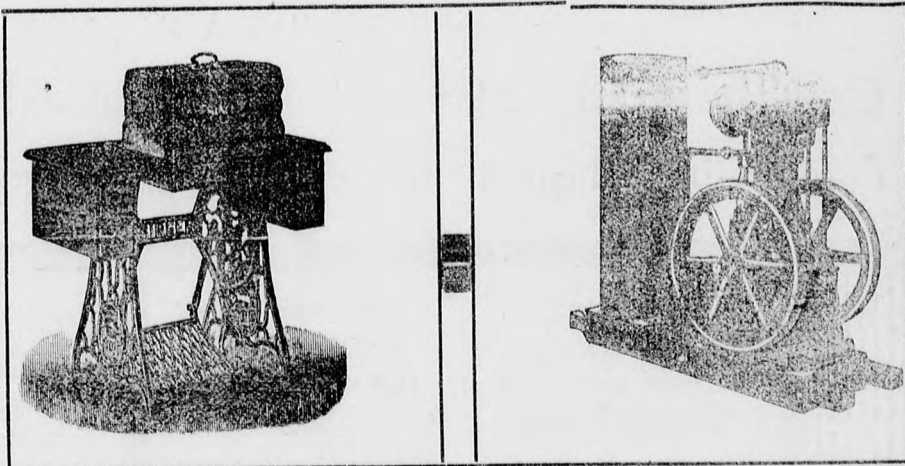
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr 808.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, treerat, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

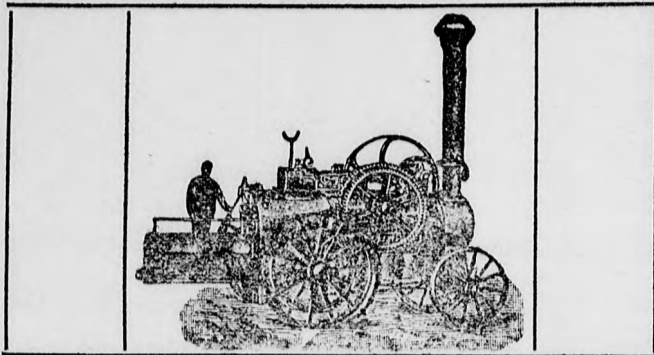

FRĂȚII FRIEDRICH

atelier și deposit de mașini
TEMESVÁR—JOZSEFVÁROS

Telefon interurban ————— Telefon interurban
BIBOU: 724. ATELIER: 950.

Locomotive automate! Locomotive!

Nu-i așa că v'ați convins că viitorul e al locomobilelor! Folos numai cu acestea se poate avea! Toate locomobilele de aburi se transformă în automate după 3 sisteme și anume: prin transmisiunea pe osie, cel mai nou sistem „RECORD” brevet propriu, prin roți dințate și prin înlanțuire. În fabrica noastră de mașini s'au executat până acum 1200 de transformări. Serviciu prompt în bransă.

Pot expedia în orice moment aliaje, osii de oțel, tălpi și toate părțile constructive necesare pentru transformarea în automate a 100 mașini cu aburi, în stare brută sau lucrata gata, pentru 3 sisteme: „RECORD” de transmisiune, brevet propriu, roți dințate și înlanțuire.

Serviciu prompt! Expediție imediată!

Cereți preliminar detaliată de prețuri.

(Fi 176)

Pentru apropiatul

sezon de toamnă și iarnă
ofer onor. public

HAINÉ pentru bărbați și copii

Mare depozit de haine gata pentru bărbați și copii, paltoane de toamnă și iarnă, micado, pantaloni și veste moderne, Mare magazin de lucrări gata și stofe străine.

Cu deosebită simă:

A. ZACH, Sibiu

HERMANNSTADT, strada Heltauer nr. 57.
liferantul curții reg. române.

(Zn 462)

„VICTORIA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII.

FONDATA ÎN ANUL 1887.

Centrala: Arad, Calea Arhiducelui Iosif, Nr. 1—2, casele proprii (vis-à-vis de primărie.)

Filiale: în Chișineu (Kisjenő) Șiria (Világos), și Boroșineu (Borosjenő).

Capital societar 2,500,000.— Cór.
Fond de rezervă 2,000,000.— Cór.
Depuneri spre fructificare 15,000,000.— Cor.
Circulațiunea anuală 400,000,000.— Cor.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocare pe timp mai îndelungat de trei luni de zile, după mărirea sumei depuse: plătește deponenților 4½% și 5% interese fără de nici o detragera.

Primește depuneri spre fructificare despre cari eliberează libele.

Acordează împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat din al seu